Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

Бурят-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, ВКП(б)-гэй Улан-Удын горкомой орган

№ 172 (6362) | 1951 оной сентябриин 1, суббото | Сэн 20 мүнгэн

„...Дай үүдхэгшэдэй гэмтэ муухай аашануудые элишэлхэ хэрэгсэл болсгшо эб найрамдал сахихын түлөө үргэн кампани мүнөө нэгэдэхи зэргын удхашанартай байна“. И. СТАЛИН.

Һуралсалай шэнэ жэлдэ бүри ехэ амжалта туйлая

Зунай үедэ аятай һайнаар амарһа, согтой солбон, баяртай хүүхэд үхибүүдээ хүндэтэйгөөр угтаж, советскэ һургуулинууд мүнөө занятияа эхилбэ. Социализмынороной олон миллион эдир үетэн, тэрэ тоодо Российска Федерациин 18 миллион үлүүтэй, манай республикын 90-ээд мянган һурагшад шэнэ хүсэтэй ба шэнэ оролдолготойгоор һуража захалаа.

Советскэ һургуули — дэлхэй дээрэ эгээн түрүү, эгээн эрхим һургуули юм. Энэ хадаа Эхэ орон, большевистскэ партида, бүхы прогрессивнэ хүн түрэлтэнэй агуу вождь И. В. Сталинда хизааргүй үнэн хүнүүдые, коммунизмын эдэбхитэ байгуулагшадые хүмүүжүүлнэ.

Ленин—Сталинай парти, советскэ правительство, Сталин багшамнай коммунистическэ обществын байгуулагшад болохо манай үхибүүд тухайда, һургуулинуудые үргэжүүлхэ ба хүгжөөхэ ябадалда ехэ оролдолго гаргана, анхаралаа хандуулна. Энээниие орон доторхи һургуулинуудай улам олон болохо, һурагшадай тоогой жэлһээ жэлдэ таһалгаряагүй ургалга тодоор гэршэлнэ. Советскэ хүн үргэн олоороо эрдэм шудална, арадууднай түрэлхи хэлэн дээрэ һурана, тодорхойлон хэлэбэл—һургуулинуудта ном заалга түрэл хэлэн дээрэ эрхилэгдэнэ.

Долоонжэлэй уялгата, түлөөһэгүй һуралсал орон дотор хаа хаанагүй бэелүүлэгдэнэ. Энэнэй үндэһөөр, манай агуу Эхэ орон үргэлжэдөө үзэг бэшэг мэдэхэ орон болохой.

Һургуулинуудай улам үргэдхэгдэһэнэй хамта, бүри олон һурагшад хэрэгтэй болоно. Тиимэһээ, багшанарые бэлэдхэхэ ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Зундаа хэдэн арбаад мянган һургагшад курсануудта һуралсан, өөһэдынгөө шадабари мэргэжэлые дээшэлүүлээ. Тэрээнһээ гадна, педагогическа училищануудые, педагогическа ба багшанарай институдуудые дүүргэһэн мянган шэнэ багшанар энэ жэл РСФСР-эй һургуулинуудта хүдэлмэрилжэ эхилээ.

Языкознаниин асуудалнууд тухай нүхэр И. В. Сталинай гайхамшаг сэсэн мэргэн зохёол—энэ хадаа хэлэ бэшэг ба уран зохёолой хэдэ хэдэн дисциплинэнүүдые заалгын шанар дээшэлүүлхэ ябадалдань хэрэгтэй литературын һургагшадта, тэрэ тоодо арадай гэгээрэлэй бүхы хүдэлмэрилэгшэдтэ туһалаа. Ород бэшэ түрэлхи хэлэ заадаг багшанарай республиканска зүблөөн энээ тухай тодсор харуулаа.

Һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлэдхэлэй хүдэлмэри энэ нажартаа эрхимээр ябуулагдажа, һургуулинуудай байшангууд, һурагшадай байрануудаа заһабарилагдаһан, шэнээр баригдаһан байха юм. Тэрэнэй түлихэ түлеэн ба бусад бүтээгдэсэлнүүд бэлэдхэгдээ. Энэ талаһаа абабал Кяхтын, Бичурын, Сэлэнгын аймагуудай һургуулинууд һуралсалайнгаа жэлдэ ехэ һайнаар бэлэдхээ.

Аймагуудтахи партийна, советскэ, профсоюзна ба комсомольско организацинууд һуралсалай шэнэ жэлдэ һургуулинуудаа хаһа саг үеэр, һайнаар бэлэдхэхын тула бүхы хүсэ хэрэглэхэ: энэ хүндэтэ зорилгые амжалтатайгаар шиидхэн, һургуулинуудые занятидань эрхимээр бэлэдхэхын түлөө арад ниитын социалистическэ мүрысөө толгойлоо. Энэнэй ашаар, городуудай ба хүдөө тосхонуудай ажалшад һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлэдхэхэ хэрэгтэ халуун эдэбхитэйгээр хабаадан, нилээд ехэ туһа хүргөө.

Гэхэ зуура, зарим һургуулинуудай занятидаа муугаар бэлэдхэһыень тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Жэшээлхэдэ, Курумканай аймагай Кучэгээрэй долоонжэлэй һургуули һурагшадайнгаа байха интернат заһабарилаадүй; Галтайн һургуули хэдэн классуудай комнатонуудые ба интернадые заһабарилаагүй, газаагаа түлеэшьегүй байһаар; тэрэшэлэн Могойтын, Тунгэнэй һургуулинууд бэлэдхэлэй хүдэлмэри мүнөө хүрэтэр дүүргээдүй байна гэжэ манай селькорнууд мэдээсэбэ. Эдэ дутуунуудые дары усадхахын тулата эрид шууд хэмжээ абаха шухала.

Һуралсалай түрүүшын үдэрһөө эхилэн һургуулинуудтахи һуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие зүбөөр ба үргэнөөр эмхидхэхэ, бүхы һурагшадай эрхимээр һураха ябадал туйлаха, һурагшад ба һурагшадта таатай һайн услови хангаха—нютагуудтахи партийна, советскэ, профсоюзна, комсомольско органуудай ба арадай гэгээрэлэй эмхи зургаануудай шухалын шухала зорилго мүн.

Һургуулинуудай комсомольско ба пионерскэ организацинуудай хүдэлмэриие һайнаар эмхидхэжэ, һуралсал-хүмүүжүүлгыч хүдэлмэриин амжалта хангахаар ябуулха хэрэгтэй. Тэрэшэлэн түрэлхидэй суглаануудые түсэбэй ёһоор зарлабал, түрэлхидэй комитедүүдые эмхидхэн, һайнаар хүдэлмэрилүүлбэл, һуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие һайжаруулгада туһалха байна.

Үнгэрэгшэ жэлэй алдуу дутуунуудые дабтахагүй, түрүү һургуулинуудай ба багшанарай эрхим дүй дуршэлнүүдые үдэр бүриингөө хүдэлмэридэ хэрэглэхэ шухала. Нэгэ класстаа хоёр жэлдэ һууха ябадалые усадхаха, бүхы һурагшадай үзэһэн зүйлнүүдые 100 процент ойлгохо ябадал туйлаха, һургуулиин наһанай үхибүүдые һуралсалда бүрин хабаадуулха ёһотойбди.

Һуралсалай шэнэ жэл хадаа бүри ехэ амжалтануудай жэл болохо ёһотой. Бүхы һурагшадай эрхимээр һураха ябадал туйлалга хадаа һургуули, һургагша бүриин арюун уялга болоно. Тус асуудалые амжалтатайгаар шиидхэхын тула бүхы багшанар, арадай гэгээрэлэй бүхы хүдэлмэрилэгшэд советскэ педагогикын ба методикын заабаринуудые үдэр бүриингөө хүдэлмэридэ хүтэлбэри болгохо ёһотой. Заняти бүхэнөө творческоор үнгэргэхэ, дүй дуршэлөө үдэрһөө үдэртэ арбидхаха, шадабари мэргэжэлээ саг үргэлжэ дээшэлүүлхэ, марксистско-ленинскэ теори шудалха шухала.

Һургуулинуудай 1951 — 1952 онуудай һуралсалай жэлые амжалтатайгаар дүүргэхэ гэжэ Эхэ орон, арад зон найдана. Энэ этигэл найдалыень нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлхын түлөө оролдолго хэшээл гарган, үүсхэлтэй эдэбхитэйгээр ажаллаха гээшэ арадай гэгээрэлэй бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй хүндэтэ зорилго мүн.

В. И. Ленинэй, И. В. Сталинай зохёолнууд шэнээр хэблэгдэбэ

Политическэ литературын гүрэнэй хэблэл марксизм-ленинизмын классигуудай зохёолнуудые бэеэ даан шудалагшадта туһаламжа болгон, В. И. Ленинэй ба И. В. Сталинай хэдэн олон зохёолнуудые тус тустаа олон тоогоор хэблэн гаргаба.

В. И. Ленинэй «Социализм ба дайн» гэжэ зохёолынь хэблэгдээ. Энэ зохёол 1915 оной сентябрьда ород хэлэн дээрэ анхандаа гаргагдажа, социалистнуудай Циммервальдска конференциин делегадуудта тараагдан үгтэһэн байгаа.

«Империализм болбол капитализмын дээдэ шата мүн» гэһэн В. И. Ленинэй зохёол мүнөө хэблэгдэн гаргагдаба.

Мүн И. В. Сталинай «Российска социал-демократическа парти ба тэрэнэй ойрын зорилгонууд» гэһэн брошюра хэблэлһээ гараба.

Тэрэшэлэн И. В Сталинай «Марксизм ба языкознаниин асуудалнууд» гэһэн ном шэнээр хэблэгдэбэ. (ТАСС).

* * *

Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай түлөө

Августын 29-дэ московско электролампова заводой үйлэдбэриин бүхы участогуудта агуу ехэ табан гүрэнэй хоорондо Эб найрамдалай Пакт баталуулха тухай Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Хандалгада гар табилга тушаа хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдөө.

Комсомолец Владимир Дементьев залуу хүдэлмэришэдтэй хөөрэлдэхэ зуураа иигэжэ мэдүүлээ:

— Социалистическэ Эхэ оронойнгоо аша туһын түлөө, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай түлөө ажаллахаһаа үлүү зол жаргал гэжэ советскэ хүндэ байхагүй. Бидэнэй хэмнайшье дай хүсэнэгүй. Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Хандалгада нэгэ һаналаар гараа табихабди. Гар табилгаяа бидэнэр инаг түрэл Эсэгэ оронойнгоо хүсэ шадалые бэхижүүлхын тула ажалай амжалтануудые туйлажа батадхахабди.

С. М. Кировэй нэрэмжэтэ московско «Динамо» заводой бүхы цехүүдтэ агитаторнууд хөөрэлдөөнүүдые үнгэргөө. Заводой хабсаргалгын участогай мастер нүхэр Бобров иигэжэ мэдүүлээ:

— Бидэнэр, эгээ томо заводуудай нэгэнэй инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд коммунизмын агуу ехэ барилгын—Волго-Донской каналай захилые бэелүүлнэбди. Манай бүхы ажабайдал хадаа советскэ арадай эб найрамдал хүсэжэ байдагыень эли тодоор гэршэлнэ. Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Хандалгада гар табилгаяа ажалай шэнэ амжалтануудаар бэхижүүлхэбди.

Шудхалгын цехтэ болоһон хөөрэлдөөндэ олон хүнүүд хабаадаа. Эб найрамдал хамгаалгын Советскэ Комитедэй пленумэй шиидхэбэри тушаа мэдээсэл соносоод байхадаа эмгэтэй хүдэлмэришэн нүхэр Макарова иигэжэ хэлээ:

— Советскэ хүнүүд арадуудай хоорондын эб найрамдалай түлөө тэмсэнэ. Коммунизм байгуулхын тула бидэндэ эб найрамдал хэрэгтэй.

Украинска арадай нэгэн һанал

КИЕВ, августын 29. (ТАСС). Украинын ажалшад Эб найрамдал хамгаалгын Советскэ Комитедэй пленумэй резолюциие халуунаар һайшаан угтаба.

Мүнөөдэр Киевэй предприятинуудта, эмхи зургаануудта, научно-шэнжэлэлгын институдуудта пленумэй шиидхэбэридэ зорюулагдаһан хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдөө.

«Трансигнал» заводой стахановец Трофим Чевченко иигэжэ мэдүүлээ:

— Бүхы дэлхэйн бүмбэрсэгэй олон миллион жиирэй хүнүүд Советскэ Союз тээшэ, эб найрамдалай агуу ехэ тугые үргэгшэ нүхэр И. В. Сталин тээшэ этигэл найдабаритайгаар хаража байна. Манда дайн хэрэггүй. Коммунизмын гэрэлтэ байшангые бодхоохын тула манда эб найрамдал хэрэгтэй. Советскэ хүнүүд Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй хандалгада ехэхэн дэбжэлтэтэйгээр гарнуудаа табиха байна.

Шэн зоригто ажалаараа эб найрамдал бэхижүүлэе

ЕРЕВАН, августын 9. (ТАСС). Эб найрамдалай Пакт баталуулха тухай Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй хандалгада гар табилгые СССР дотор үнгэргэхэ гэһэн Эб найрамдал хамгаалгын Советскэ Комитедэй пленумэй шиидхэбэридэ зорюулһан суглаанууд Армянска ССР-эй столицада хаа хаанагүй болобо. Ажалшад болбол эб найрамдалай түлөө тэмсэлшэдэй лагериие толгойлжо байгаа социалистическэ Эхэ оронойнгоо хүсэ шадалые шэн зоригто ажалаараа бэхижүүлхээр бэлэн байһан тухайгаа мэдүүлнэ.

Ереванска харбидна заводой солото бригадир А. Бабаян иигэжэ мэдүүлээ:

—Бидэнэр, советскэ жиирэй хүнүүд эб найрамдал хүсэнэбди. Эб найрамдал хүсэһэн манай эрмэлзэлые эблэхэ ямаршье хүсэн байхагүй, бидэнэр өөһэдынгөө нэгэдэлээр хүсэтэйбди.

Эб найрамдалай хэрэгэй илахын түлөө

ЛЕНИНГРАД, августын 29. (ТАСС). Ленинэй городой ажалшад агуу ехэ табан гүрэнэй хоорондо Эб найрамдалай Пакт баталуулха тушаа Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй хандалгада гар табилгые СССР дотор үнгэргэхэ тухай Эб найрамдал хамгаалгын Советскэ Комитедэй шиидхэбэритэй ехэхэн дэбжэлтэтэйгээр танилсажа байна.

* * *

Эб найрамдалые бүхы хүсөөрөө хамгаалхабди

Эб найрамдал хамгаалгын Советскэ Комитедэй пленумэй шиидхэбэри тухай мэдээсэлые бүхы советскэ арадтаяа хамта манай республикын ажалшад тон ехэ баяр баясхалантайгаар угтаба. Агуу ехэ табан гүрэнэй хоорондо Эб найрамдалай Пакт баталуулха тухай Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Хандалгада гар табилгада хүдэлмэришэн бүхэн, колхозно таряашан бүхэн, советскэ интеллигент бүхэн ехэ эдэбхитэйгээр хабаадажа байна.

Тус Хандалгада гар табилга дэлхэйн шэнэ дай үүдхэгшэ американо-английска бузар булай империалистнуудта хатуу сохилто мүн гэжэ советскэ хүнүүд тоолоно. Тиигээд, эб найрамдалые бүхы хүсөөрөө хамгаалхабди гэжэ тэдэнэр омогтойгоор мэдүүлнэ. Ленин—Сталинай партяар хүмүүжүүлэгдэһэн советскэ хүнүүдэй хүсэн хизаарлашагүй ехэ. Энээгээрээ тулгуури хэһэн манай хүнүүд империалистнуудай ямаршье провокацида орохогүйбди, бүхэдэлхэйн үнэн сэхэ ажалшадтай хамта эб найрамдалай хэрэгые өөһэдынгөө гарта абахабди гэжэ хүн бүхэн мэдүүлнэ.

Эб найрамдалай Пакт баталуулха тухай Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Хандалгада гараа табижа, бүхы дэлхэй дээрэ амгалан тайбан байдалые хангалсаха зорилготойгоор, Ленинэй орденто ПВЗ-гэй булад шудхалгын цехтэ олон тоото хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй болон албахаагшадай хабаадалгатайгаар уржадэр митинг болобо.

Митингдэ хабаадагшад тус Хандалгада нэгэн хүн шэнги эмхитэйгээр гараа табиха зуураа, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангаан, Эхэ орон дотороо коммунизмын байгуулалгые улам түргэдхэхын түлөө барандаа стахановскаар ажаллахабди гэжэ омогтойгоор мэдүүлбэ.

Түрүү комбайнерай голос

Мухаршэбэрэй аймагай Гашейн МТС-эй эрхим комбайнер Ф. Вдовиной хөөрөөнһөө

— Агуу ехэ табан гүрэнэй хоорондо Эб найрамдалай Пакт баталуулха тухай Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Хандалгада гар табилгые СССР дотор үнгэргэхэ тухай Эб найрамдал хамгаалха Советскэ Комитедэй пленумэй резолюциие уржадэр радиогоор шагнааб. Тус резолюциие тон ехэ баяртайгаар угтабаб. Юуб гэхэдэ, энэ документ хадаа бүхы дэлхэйн арадуудай хоорондо амгалан тайбан байдал хангаха шухала зэбсэгүүдэй нэгэн мүн.

Алалга хюдалгын дайн хадаа имагта бүлэг империалистнарта хэрэгтэй гэжэ мэдэнэб. Тэдэнэр дайн сэрэггүйгөөр ажаһуужа шадахагүй, зэрлиг муухай алуурша туладаа, дайе үүдхэхые үдэр һүнигүй хүсэнэ. Теэд, эдэ хэдыхэн алууршадай бузар муухай һэдэлгэнүүдые бута сохин, тэдэнэй хорото һабарые хухалха ехэ хүсэн бии. Энэ хүсэн—эб найрамдалда дуратай хүдэлмэришэд, таряашад, интеллигентнүүд мүн.

Большевистскэ партяар, агуу ехэ вождь Сталинаар хүмүүжүүлэгдэһэн манай советскэ хүнүүд эб найрамдалые хамгаалагшадай туг баригшад болонхой. Энээгээрээ бүхы советскэ хүнүүд ехээр омогорхоно.

Амгалан тайбанаар, культурнаар ажаһуужа, Эхэ орон соогоо коммунизм байгуулжа байһандаа омогорхонобди. Дай үүдхэгшэ бүлэг буржуазинуудай хорото аашада сохилто болгон хандалгада нэгэн хүн шэнгеэр гараа табижа, өөһэдынгөө барагдашагүй бурьялма хүсые үшөө дахин харуулая!

Би, мүнөө самоходно комбайнаар таряа хуряажа байнаб. Тиин, энэ жэлэй хуряалгада монсогоршье орооһо гээнгүйгөөр 600 га хүрэтэр хуряахаб гэжэ уялга абааб. Тэрэнээ үлүүлэн дүүргэжэ, гар табилгаяа батадхахаб.

* * *

Советскэ патриодой хэлэһэн үгэдөө хүрэхэнь лабтай. Юуб гэхэдэ, тэрэ хадаа үнгэрһэн хоёр недели соо аяар 160 га таряа хуряагаад байна. Тиихэдэ, зарим үдэрнүүдтэ 20 га хүрэтэр хуряана.

ТҮРҮҮШҮҮЛҺЭЭ ЖЭШЭЭ АБАГТЫ

*

Комбайнернуудай амжалта

Сэлэнгын аймагай Тамчын сомоной Молотовой нэрэмжэтэ колхозой поли дээрэ суута комбайнер Михаил Иванович Ковалевский хүдэлмэрилнэ. Ажалайнгаа бүтээсые үдэрһөө үдэртэ дээшэлүүлэн, нүхэр Ковалевский августын 27 болотор 172 гектар таряа хуряагаа. Һүүлшын 3 үдэрэй турша соо — августын 23, 24 ба 26-да үдэр бүри 20 гектар таряа хуряаһан байна.

Мүн Селендумын МТС-эй комбайнернууд Дашинима Дугаржапов, Бадмажап Тубчинов гэгшэд Тамчын сомоной «Социализм» колхоздо хүдэлмэрилхэ зуураа, үдэр бүри 16—18 гектар таряа хуряана. Түрүүшын 6 үдэрэй турша соо комбайнер Дугаржапов 96 га, Тубчинов 94 га таряа хуряагаа. Республикын түрүү комбайнернуудай зүблөөндэ хабаадагшадай хандалгада харюу болгон абаһан социалистическэ уялгануудаа эдэ комбайнернууд нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ байна.

А. Семёнов.

Графигай ёһоор ябуулна

Тарбагатайн аймагай түрүү колхозууд, МТС-үүд таряа хуряалгын хүдэлмэриие ба гүрэндэ таряа тушаалгаяа түргэнөөр ябуулжа байна.

Калининай, Чапаевай нэрэмжэтэ ба «Гигант» колхозууд таряа хуряалгые эмхитэй һайнаар ябуулжа, һүүлшын табан хоног соо гүрэндэ таряа тушааха графигаа 127—133 процент дүүргээ.

В. Матвеев.

* * *

Бултадаа эдээн шэнгеэр хүдэлмэрилхэ

Саянтын МТС-эй олонхи комбайнернууд машинаяа бүрин хүсөөрнь ашаглан, харьяата колхозуудтаа таряа хуряалгые һайнаар ябуулжа байна. Комбайнер Кузьма Мамаев «8-е Марта» колхозой поли дээрэ хүдэлмэрилхэ зуураа ажалай үндэр бүтээсэ туйлажа, абаһан уялгаяа бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлнэ.

Шэнэ ургасэ хуряалгын урда тээ нүхэр Мамаев «Коммунар» комбайнаар 500 гектар хуряаха уялга абаа һэн. Хуряалгын эхилхэһээ хойшо 185 гектар таряа хадаһан байна. Үдэр бүри 15—16 гектар хадажа, 160—180 центнер таряа сохино. Мүнөө нүхэр Мамаев шэнэ «Сталинец—6» комбайн абажа хабсараад, хуряажа эхилбэ.

Мүн энэ МТС-эй комбайнер Данилов гэгшэ Кировэй нэрэмжэтэ колхозой поли дээрэ хүдэлмэрилжэ, 100 гаран гектар хадаһан ба үдэр бүри 16 гектар таряа хуряадаг байна. «Красный пахарь» колхозой поли дээрэ хүдэлмэрилжэ ябаһан комбайнер Терентий Мокров 195 гектар таряа хуряагаа. Тус МТС-эй комбайнернууд Раднаева, Цыбикжапова, Балданов гэгшэд мүн лэ һайнаар хүдэлмэрилнэ.

Тэрэшэлэн Иволгын МТС-эй комбайнер Иван Алексеевич Колтунов МТС соогоо түрүү һуури эзэлжэ ябана. Хрущёвой нэрэмжэтэ томодхогдоһон колхозой поли дээрэ хүдэлмэрилжэ, 110 гаран гектар таряа тэрэ хадаба. Таряа хадаха аргагүй бороо хуратайда нүхэр Колтуновой агрегадай хүдэлмэрилэгшэд хуряаһан полинуудайнгаа соломо, михиинэ хуряажа һуриилдэг байна.

Самоходно «С—4» комбайнда ябадаг Дондок Доржиев гэгшэ Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо таряа хуряажа ябаһанаа, мүнөө «1-е Мая» колхозой таряа хадажа захалаа. Хамта дээрээ нүхэр Доржиев 120 гектар таряа хуряаһан байна. Мүн комбайнернууд Даши Гармажапов, Геннадий Орлов, Мункоев гэгшэд үндэр бүтээсэтэйгээр хүдэлмэрилнэ.

Энээнтэй хамта мүн таряа хуряалга дээрэ горьтой дутагдалнууд үзэгдэнэ. Машинануудаа үндэр бүтээсэтэйгээр ашаглажа шаданагүй, бага зэргын юумэнһээ машинаяа һаатуулха ушарнууд оло үзэгдэнэ.

Оронгын сомоной «Улаан Оронго» колхозой полинууд дээрэ Саянтын МТС-эй 8 комбайн ябадаг юм. Колхозой правлени, тэрэнэй түрүүлэгшэ нүхэр Цыренжапов баян техникэ хүсэдөөр ашаглахын тула оролдоногүй гэжэ сэхэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Юуб гэхэдэ, эдэ комбайнова агрегадуудта хүдэлмэрилхэ хүнүүдые хүсэд үгөөгүй дээрэһээнь машинануудынь хайран үнэтэй сагаа гээдэг байна. Таряа хуряалгын эхилхэһээ хойшо энэ 8 комбайнууд миил 425 гектар таряа хадаһан байха юм. Таряа шэрэгшэдэй үгы дээрэһээ августын 25-да 4 комбайниинь таряагаа поли дээрээ адхаад ябаһан байха юм. Комбайнер Бимбаев таряа шэрэгшэдые хүлеэжэ, машинаяа ходо байлган, үдэр соогоо 4—5 гектар хададаг аад, таряагаа һаадгүй эюулээд ябахадаа үдэр соогоо 12 гектар хуряадаг болоһон байгаа. Энэ колхозой тарянажалай бригадын бригадир Бальжинимаев эдэ агрегадуудые хүнүүдээр хангаха ёһотой аад, хэрэгсээдэггүй байна.

Тиихэдэ машинаяа бодомжогүйгөөр нэгэ полиһоо нүгөөдэруунь, иишэ тиишэнь дэмы ябуулдаг ушар тохёолдоно. Жэшээнь, Иволгын МТС-эй дирекци һайнаар хүдэлмэрилдэг комбайнер Геннадий Орлов гэгшые таряа хуряалгын эхилхэһээ хойшо аяар наймадахи полидо оруулаа. Тарянайнь эдеэшээгүй полидо оруулаад, ондоо полидо агрегадынь абаашаха гэхэ мэтээр дэмы ябуулжа, комбайнай бүтээсэ доошолуулна.

Мүн тарянай гээлтэдэ хамаагүйгөөр хандадаг механизаторнууд бии байна. Жэшээнь, Калёновско сельсоведэй Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой поли дээрэ хүдэлмэрилдэг комбайнер Шунков, «1-е Мая» колхоздо хүдэлмэрилдэг комбайнер Загузин гэгшэд муугаар хүдэлмэрилхэһөө гадна таряагаа ехээр гээдэг байна. Эдэ комбайнернууд үдэрэйнгөө нормо дүүргэдэггүй, таряагаа 30 процент хүрэтэр гээдэг байха юм. Тиихэдэ бага зэргын техническэ эбдэрэлһээ машинануудынь ехээр һаатадаг байна.

Баян техникые хүсэдөөр ашаглахын тула МТС-үүдэй дирекциин ба колхозуудай правленинүүдэй зүгһөө зохихо хэмжээ хаһа саг соонь абаа һаань иимэ ушар тохёолдохогүй һэн.

А. Антонов.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Мүрысөө толгойлно

Кабанскын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ томодхогдоһон колхозой гэшүүд Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой колхознигуудые социалистическэ мүрысөөндэ уриһан байна. Мүрысөөндэ оролсохотоёо хамта Ленинэй нэрэмжэтэ колхозойхид комбайнууд, жаткануудые ба хүдөө ажахын бусад машинануудые бүхы хүсэн соонь ашаглаха, сушилкануудаа нэгэшье час соо миин байлгахагүй, тиигэжэ гүрэндэ таряа тушаалгые энэ оной сентябриин 15 хүрэтэр дүүргэхэ гэһэн социалистическэ уялга абаһан байна. Тэрэнэй һүүлээр тарянанажалай бригаданууд бүхэндэ суглаан үнгэргэгдэжэ, бригадын гэшүүд бригадна социалистическэ уялгануудые баталан абаһан байха юм. Тэдэнэр ажалай бүтээсые улам дээшэлүүлжэ, таряа хуряалгын хүдэлмэриие тон богонихон болзор соо шанар һайнтайгаар дүүргэхэ гэһэн уялга абаад, өөһэд хоорондоо социалистическэ мүрысөө баталаа. Бригадануудай суглаан дээрэ жаткын машинист нүхэр А. Антонов үдэртөө 4 гектарһаа доошо бэшые сабшаха социалистическэ уялга абаад, жаткын бүхы машинистнуудые мүрысөөндэ уряа. Мүн «МК 1100» молотилкын машинист нүхэр Бяков сезон соогоо 800 тонно таряа сохихо уялга абаһан байна. Ингэжэ бригадануудай суглаанууд тон ехэ дэбжэлтэтэйгээр үнгэржэ, хэдэн олон колхознигууд таряа хуряалгые ба гүрэндэ тушаалгые богонихон болзор соо дүүргэхые бултадаа эрмэлзэн тус тустаа тодорхой уялгануудые абаһан байха юм.

Тус колхоздо социалистическэ мүрысөөнэй үргэнөөр дэлгэрһэн ябадал партийна организациин оролдосотойгоор хүдэлмэрилһэнэй үрэ мүн болоно. Парторганизациин агитаторнууд колхознигуудай дунда агитационно-ниитын хүдэлмэри һайнаар ябуулдаг, гадна, социалистическэ мүрысөө толгойлдог байна. Агитатор нүхэр Волков илангаяа эдэбхитэйгээр хүдэлмэрилдэг байха юм. Тэрэ хадаа колхознигуудта социалистическэ мүрысөөнэй удхашанар тухай хододоо хэлэжэ үгэдэг. Агитаторнууд болбол мүн колхозойнгоо клуб, правлени, полевой стануудые гоё һайханаар найруулан шэмэглэһэн, элдэб уряа лозунгнуудые бэшэжэ хадаһан байха юм.

Клубые даагша нүхэр Бурлаков социалистическэ мүрысөөн тухай, коммунизмын агууехэ барилганууд тухай, мүн «Түрүүшын таряа гүрэндэ», «Манай уялга» гэһэн монтажуудые түхеэрһэн байна. Гадна, агитаторнууд хадаа тракторна агрегат, бригада бүхэндэ «дайшалхы хуудаһануудые» гаргажа, тэрээн дээрээ колхознигуудай социалистическэ уялгануудаа ямараар дүүргэжэ байһан тухай бэшэдэг байха юм. Коммунистнууд өөһэдынгөө уялгануудые дүүргэхэ талаар бусад колхознигуудта һайн жэшээ харуулна.

Б. Сотнич, ВКП(б)-гэй Кабанскын айкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагша.

Таряа хуряалга түргэн дүүргэхын түлөө тэмсэнэбди

Колхознигуудай дунда агитационно-ниитын хүдэлмэри һайнаар табилгаһаа таряа хуряалгын ба гүрэндэ тушаалгын амжалта нилээд дулдыдаха байна. Тиимэһээ, партийна организаци хадаа агитационно-ниитын хүдэлмэриин ба культурна хэмжээ-ябуулгануудай тодорхой түсэбые, ургаса хуряалгын ба таряа гүрэндэ тушаалгын эхилхын бүри урда тээ, коммунистнуудайнгаа хамтын суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэжэ баталһан байгаа.

Таряа хуряалгын ба тушаалгын үедэ ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулхын тулада 22 агитаторнууд томилогдонхой, тэдэнэй 18-нь коммунистнууд юм. Эдэнэр үбһэ тэжээл бэлэдхэлэй үедэ колхознигуудай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри һайнаар ябуулдаг, социалистическэ мүрысөө толгойлдог байгаа.

Эдэ амжалтануудаа улам бэхижүүлэн, таряа хуряалгада ябажа байгаа колхознигуудай дунда ехэ хүдэлмэри хэжэ байна. Тэдэнэр механизаторнууд ба колхознигуудай дунда хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэ, газетэ уншалга эмхидхэнэ, «дайшалхы хуудаһануудые» гаргана. Комбайнова бүхы агрегадуудай ба таряан ажалай бригадануудай хэһэн ажал тухай мэдээн показателиин доскада үдэр бүри бэшэгдэнэ. Комбайнова агрегадууд ба тарянанажалай бригадануудай хоорондо социалистическэ мүрысөөнэй договорнууд баталагдаа. Гадна полевой станууд лозунгнууд болон плакатануудаар шэмэглэгдэнхэй.

Эдэ бүгэдэ ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, полевой хүдэлмэриин шанарые һайжаруулха хэрэгтэ нилээд туһална. Үйлэдбэриин харюусалгатай участогуудта зүбөөр хубаарилан табигдаһан коммунистнууд түрүү үүргэнүүдые эзэлэн ябажа, колхознигуудта үльгэр жэшээ харуулна. Таряа хуряалгын ба гүрэндэ тушаалгын хүдэлмэри муу бэшээр ябуулагдажа байна. 200 һайса гаран гектар таряан хуряагдаа, 200 шахуу центнер таряан гүрэндэ тушаагдаа. Тиихэдэ соломо һурилхэ ба мэхиинэ суглуулха хүдэлмэридэ тусхай хүнүүд табигданхай.

Манай коммунистнууд ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулхаһаа, социалистическэ мүрысөө эмхидхэхэһээ гадна, өөһэдөө үйлэдбэриин һайн амжалтануудые туйлан, ургаса хуряалгые ба таряа тушаалгые болзорһоонь урид, шанар һайнтайгаар дүүргэхын түлөө тэмсэнэ.

Д. Цыремпилов, Бичурын аймагай Харланай сомоной Кировэй нэрэмжэтэ колхозой парторганизациин секретарь.

Коммунистнууд жэшээ харуулна

Заиграйн аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой партийна эхин организаци «Ургаса хуряалга үнгэргэхэ ба хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэхэ тухай» асуудалаар ВКП(б)гэй айкомой пленумэй тогтоолые хамтынгаа суглаан дээрэ зүбшэн хэлсээд, таряа хуряалгын ба тушаалгын үедэ хэхэ хүдэлмэриингөө түсэб баталаа. Тиихэдээ, таряа хуряалга ба тушаалгын шухала участогуудта коммунистнуудаа зүбөөр хубаарилан табилгада, ниитэ-политическэ хүдэлмэри эмхидхэлгэдэ ехэ анхарал табиһан байна. Тус организациин 24 коммунистнуудай 12-нь тарянанажалай бригадануудта хүдэлмэрилнэ. Энэ колхоз тарянанажалай гурбан бригадатай. Тэдэнэйнь бригадирнууд бултадаа коммунистнууд юм. Коммунист К. Матвеев транспортна бригадын бригадираар хүдэлмэрилнэ. Коммунистнууд Г. Шитин, М. Матвеев таряа сэбэрлэлгэдэ ажалладаг. Мүн комсомолецууд зүбөөр хубаарилан табигданхай.

Үбһэ хуряалгын үедэ парторганизациин коммунистнууд тэжээл бэлэдхэлдэ сэхэ хабаадалсажа, жэшээтэ һайнаар хүдэлмэрилһэн, үбһэ хуряалгаяа таряа хуряалгын эхилхэһээ урид, амжалтатайгаар дүүргэхэ ябадал хангаһан байна.

Тус колхоз таряа хуряалга ба гүрэндэ тушаалгые Заиграйнгаа аймаг соо эгээн түрүүлжэ эхилээд, энэ хүдэлмэриие графигай ёһоор, үргэлжэлүүлжэ байна. Таряа хуряалга ба тушаалгые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөөн эндэ дэлгэрүүлэгдэнхэй. Колхозой коммунистнууд мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябана.

П. Леушин.

ОКТЯБРИИН УРДА ТЭЭХИ МҮРЫСӨӨНДЭ ҮРГЭН ДАЛАЙС[...]

Улан-Удэ городой промышленностиин, транспортын ба барилгын предприятинуудай стахановецуудай суглаанһаа

Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин XXXIV жэлэй ойе 1951 онойнгоо программые болзорһоонь урид дүүргэжэ угтахын түлөө Октябриин урда тээхи социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай промышленностиин, транспортын, хэлхеэ холбооной предприятинуудай ба барилгын организацинуудай партийно-ажахын эдэбхитэдэй республиканска зүблөөнэй ба Улан-Удэ городой бүлэг предприятинуудай хандалгануудые республикынмнай ажалшад тон халуунаар угтаһан байна.

Тус хандалгануудай үндэһөөр дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөнэй ябаса соогуур үйлэдбэриин новаторнуудай туйлаһан баян дүй дүршэлые халан абаха, ажалай бүтээсые улам дээшэлүүлхэ, резервнүүдые нэмэн элирүүлхэ, гээгдэнги зарим предприятинуудай ажал-ябуулгадахи дутагдалнуудые элирүүлхэ ба тэдээниие усадхаха зорилготойгоор, ВКП(б)-гэй Улан-Удын горком, городской Соведэй гүйсэдком ба Облпрофсовет болбол городой промышленна, транспортна предприятинуудай болон барилгын организацинуудай стахановецуудай городской суглаа һаяхан үнгэргэбэ.

«Октябриин урда тээхи социалистическэ мүрысөөнэй үедэ манай гүйсэдхэхэ зорилгонууд» гэһэн элидхэл ВКП(б)-гэй горкомой секретарь нүхэр В. П. Лисюткин хэбэ. Бүгэдэарадай һайндэр—ноябриин 7-ниие үйлэдбэриин шэнэ шэнэ илалтануудаар тэмдэглэхын тулада бүхы советскэ хүнүүд заншалта болоһон социалистическэ мүрысөөндэ һүүлэй үдэрнүүдтэ ороод, ехэхэн амжалтануудые туйлажа эхилээ гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ. Городой промышленна ба транспортна предприятинуудта 20 гаран мянган хүдэлмэришэд Агууехэ Октябриин хүндэлэлдэ стахановска вахтада жагсаад байна. Тэдэнэй мянга гаран хүниинь өөһэдынгөө жэлэй түсэбүүдые мүнөө дүүргээ.

Жэшээлхэдэ, Ленинэй орденто паровозо-вагонно заводой олонстаночник-строгальщик, СССР-эй Верховно Соведэй депутат Евгений Курочкин илангаяа ехэ амжалта туйлаа. Тэрэ хадаа энэ жэлдэ 28 һарын нормо дүүргээ. Тиихэдэ, мяха-консервын комбинадай стахановецууд, БМАССР-эй Верховно Соведэй депутат нүхэр Цыдымпилова, мүн Ипатьева, сэмбын фабрикын бүд нэхэгшэ Пименова гэгшэд 13—18 һарын нормонуудые дүүргээд, мүнөө улам эршэтэйгээр хүдэлмэрилжэ байна. Октябриин урда тээхи социалистическэ мүрысөөндэ хэдэн зуугаад инженернүүд ба техникүүд хүдэлмэришэдтэй хамта эдэбхитэйгээр хабаадана. ПВЗ-гэй инженер-новатор нүхэр Бобылёв ба бусад мүрысэгшэдтэ ехэхэн туһаламжа үзүүлдэг болоо.

Агууехэ Октябриин хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөе коммунистнууд ба комсомолецууд толгойлон, городой бүхы промышленностиин хүдэлмэриие эрид һайжаруулха арга олгоһон байна. Тиимэһээ городой предприятинуудай 1951 оной үнгэрэгшэ 7 һара соо бүтээн гаргаһан продукциие 1950 оной энэ үетэй жэшэбэл 17,6 процентээр ургаа.

— Манай зорилго юуб гэхэдэ, —гэжэ элидхэлшэ хэлэнэ,—республикын столицада үйлэдбэриингөө программые дүүргэдэггүй нэгэшье предприятиин байхагүй ябадалые ойрын сагта туйлаха ёһотойбди. Бүтээн гаргадаг продукциингаа шанарые һайжаруулха тухай онсо анхаралаа табиха шухала. Ажалай бүгээсые дээшэлүүлхын түлөө мүрысэхэ зуураа, шанарай түлөө, продукциин өөрынь үные химдаруулхын түлөө, мүнгэн зөөри, материалнуудые болон электроэнерги алмахын түлөө шангаар тэмсэхэ угаа шухала.

«Буревестник» гэжэ московско гуталай фабрикын новаторнууд М. Левченко, Г. Муханов, П. Завадская, бүд нэхэлгын Улаан тугта фабрикын бүд нэхэгшэ А. Федосеева гэгшэд энэ талаар жэшээтэ үүсхэл гаргаһан байна. Тэдэнэр продукциин өөрынь үные химдаруулха тухай мүрысөө дэлгэрүүлхэ гэһэн үнэтэ дурадхал оруулаа. Тэрэнь мүнөө бүгэдын хүдэлөөн болужо эхилээ, — гэжэ нүхэр Лисюткин хэлэбэ.

Саашадаа элидхэлшэ болбол Ленинэй орденто ПВЗ-гэй булад шудхалгын цехын ба мяха-консервын комбинадай мал үүсэлэлгын цехын коллективүүдэй стахановска хүдэлмэриин дүй дүршэл тухай дэлгэрэнгыгээр хэлэһэн байна.

—Заводууд, фабриканууд, барилгын организацинууд ба комбинадууд социалистическэ мүрысөөндэ ороходоо абаһан уялгануудаа тоогой ба шанарай талаар заатагүй дүүргэхэ ёһотой—гэһэн эрилтэ элидхэлшэ хэбэ.

Эгээн түрүүлжэ городской электростанциин стахановец нүхэр Михайлов үгэ хэлээ. Предприятиингаа хүдэлмэриин дүнгүүд тухай, зарим амжалтанууд тухайгаа тэрэ тодорхойгоор хөөрэбэ.

— Электроэнерги үйлэдбэрилхэ 7 һарынгаа түсэбые бидэнэр холо үлүүлээбди, — гээд нүхэр Михайлов хэлэнэ.—Станци болбол богонихон болзор соо 400 условно тонно түлишэ ба 57.000 киловатт-час электроэнерги алмаһан байна. Август һарынгаа түсэбые 110 процент дүүргэхэһээ гадна, саашадаа һара бүри 120 тонно шулуу нүүрһэ алмаха гэжэ манай коллектив шиидэнхэй.

Тэрэнэй һүүлээр үгэ хэлэһэн ПВЗ-гэй вагонно отделочнэ цехын слесарь нүхэр Медведев орденто заводой стахановецуудай туйлаһан үйлэдбэриин илалтанууд тухай хэлэхэ зуураа, вагонно-кузовна цехын хүтэлбэрилэгшэдэй обор нобшо хүдэлмэриие шангаар шүүмжэлээ.

— Манай коллектив жэл[...] программые Агууехэ Окт[...] 34 жэлэй ой хүрэтэр дүүргэ[...]жэ шиидээ, — гэжэ «Ме[...] ширпотреб» заводой формов[...] стахановка нүхэр Алсаков[...] лэбэ. — Тиин үгэдөө хүрэж[...] набди. Би үдэрэйнгөө [...] 170—200 процент дүүргэжэ, [...] шанартай продукци бүтээн[...]наб. Энээниие ажалаа зүбөө[...] хидхэдэг, хүдэлмэриингөө га[...] материалнуудые ба инстр[...]нүүдые саг соонь бэлэдхэд[...]рэһээ туйланаб. Намда хэр[...] болоһон лэ юумэн хажуудан[...]даг, тиингэжэ хүдэлмэриингөө [...]рые нигтаруулааб.

Улан-Удын депогой суут[...]шинист нүхэр Ловушкин триб[...]гараба. Депогой ахалагша [...]нист нүхэр Соседенкын жэш[...] өөрынгөө локомотивые соц[...]тическэ ёһоор хаража ябах[...]га абаһан тухайгаа тэрэ х[...] Тус паровозойхид локомот[...]гаа подъемочно заһабарі[...] орохо болзоройнь хоорондо[...]сые 60 мянган километрээр [...] хэхэ уялга абаад, тэрэнээ а[...]татайгаар дүүргэжэ байна.

Тэрэнэй һүүлээр үгэ хэ[...] сэмбын фабрикын залуу ста[...]ка нүхэр Ташилова гэгшэ [...] стахановецуудай халуун ту[...]жаар бүд нэхэгшын мэргэ[...] хайшан гэжэ һураһан ту[...] дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгө[...]

Мүн тэрэшэлэн паровозо-[...]но заводой капитальна бар[...] таһагай солото каменщик [...] Мелихов, мяханай-консервын [...]бинадай стахановка нүхэр [...]баносова, судно заһабар[...] заводой олонстаночник-фрез[...]щик, стахановец нүхэр Хо[...] болон бусад суглаан дээр[...] хэлэһэн байна. Тэдэнэр өө[...]гөө дүй дүршэлые андалда[...]саа.

Октябриин урда тээхи соц[...]тическэ мүрысөө бүри ү[...] дэлгэрүүлэн, энэ жэлэйнгээ [...]бэриин программые болзо[...] урид — Агууехэ Октябрьск[...] циалистическэ революциин 3[...]лэй ой хүрэтэр заатагүй дү[...] байһан тухайгаа суглаанда [...] дагшад омогтойгоор мэдүү[...]

Бурят-Монголой АССР-э[...]нистрнүүдэй Соведэй түрү[...] нүхэр Д. Ц. Цыремпилон [...]лаан дээрэ дэлгэрэнгы үгэ [...]һэн байна.

Тус суглаан дээрэ [...] гээгдэнги предприятинуудай [...] ябуулгадахи дутагдалнууд[...] гаар шүүмжэлэгдэһэниие [...]лэхэ хэрэгтэй. Республикын [...]дэнги предприятинуудые [...]ниинь түрүүшүүлэй зэргэд[...]хын тула промышленна, тра[...]тна, хэлхеэ холбооной пре[...]тинуудай болон барилгын [...]низацинуудай стахановец[...] баян дүй дүршэлые бүгэдын [...]бари болгохо гээшэ пред[...] бүхэнэй хүтэлбэрилэгшын [...] мүн.

СТАЛИНСКА ҮЕЫН АГУУЕХЭ БАРИЛГА

☆

В. БАННИКОВ,
Сталинградска гидроэлектростанциин ба Волга—Урал магистральна каналай барилгын начальнигай орлогшо

☆ ☆

«Волга мүрэн дээрэ Сталинградска гидроэлектростанци бариха тухай, Каспишадарай районуудые уһалагдалаг ба уһаар элбэг болгохо тухай» СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол нэгэ жэлэй урда тээ, 1950 оной августын 31-дэ тунхаглагдаа һэн. Правительствын энэ шиидхэбэринь арадай ажана байдал тухайда, социализмын ороной экономическа хүсэ шадалые саашадань бэхижүүлгэ тухайда большевистскэ партиин ба правительствын зүгһөө табигдадаг асари ехэ анхаралай эли тодо гэршэ мүн. Тус документын үгэ бүхэн, тоо бүхэн советскэ социалистическэ байгуулалтын тон булюу һайн тухайда, коммунистическэ байгуулалтын сталинска агууехэ программа бэелүүлжэ байгаа советскэ арадай амгалан тайбан хүсэлэлгэнүүд тухайда элирхэйлнэ.

Сталинградска гидроэлектростанци 1 миллион 700 мянган киловаттһаа доошо бэшэ хүсэтэй байхаар, дундуур уһата жэл соо 10 миллиард киловатт-час шахуу электроэнерги үйлэдбэрилдэг байхаар хараалагданхай. Тепловой станцинуудһаа иимэ ехэ энерги абахын тулада жэл бүри 10 миллион хүрэтэр тонно нүүрһэ галдаха ушартай бологдохо байгаа.

Сталинградай оршондо 5 километр үлүүтэй ута ба 45 метр хүрэтэр үндэр угаа ехэ плотина Волгые хааха юм. Энэ хадаа Волгын уһанай хэм хэмжээн 26 метр үргэгдэхэ байна. Энээнһээ шалтагаалан 630 километр утатай ба зарим газараараа 30 километр хүрэтэр үргэнтэй «Сталинградска далай» Волга дээрэ бии болгогдохо.

600 гаран километр утатай магистральна канал малтагдаха. Волгын 12 миллиард үлүүтэй кубометр уһан жэл бүри энэ каналаар урадхуулагдаха ба Каспишадарай нам талын хойто хубилахи 6 миллион шахуу гектар гандадаг газарые уһалха.

Энэ жэлдэ баригдажа эхилһэн Сталинградска гидроэлектростанци 1956 ондо бүрин хүсэөрөө ашаглалгада оруулагдаха ёһотой. Табанжэлэй турша соо барилгын угаа ехэ программа дүүргэгдэхэ болоно. Тэрэнэй хэмжээнь иимэ байха гэбэл: гидроузелые ба магистральна каналые барихын тулада 600 миллион үлүүтэй кубометр газар малтаха, 7 миллион үлүүтэй кубометр бетон, түмэр-бетон табиха хэрэгтэй байна.

Иимэ түргэнөөр бүтээгдэхэ барилга тухайда капиталистическэ нэгэшье ороной һанаандаа оруулхын аргагүй. Энээниие социализмын түгэлдэр хүсэтэ орон лэ бэелүүлжэ шадаха.

Уһажуулгын ба уһалалгын олон аса һалаануудтай, каналтай Сталинградска гидроузел бариглахада социалистическэ экономикын шэнэ ехэ дэбжэлтэ хангаха. Хооһон тала байһан 13 миллион үлүүтэй гектар газар хүдөө ажахын үйлэдбэридэ хэрэглэгдэдэг болохо. Каспишадарай нам талада ба Заволжьедо хлопок ургуулдаг шэнэ ехэ база бии болохо, эрхим шанарта шэнииcэ ехээр ургуулагдаха, тэрэшэлэн сад ба виноград таригдаха байна. Волгын уһан хадаа гандадаг байһан хэдэн миллион гектар газарые эрхим бэлшээри болгохо, тиин малажалай хүсэтэ хүгжэлгэ хангаха болоно.

Сталинградска гидроузел—Волгодохи гидротехническэ угаа ехэ барилгануудай һүүлшын шата болоно, энэмнай Волгые ехэ ашаа тээдэг томо суднонуудай һамарха гүн уһата магистраль болгохо юм.

Сталинградска гидроузелые, коммунизмын бусад агууехэ барилгануудтал алляар, бүхы оромнай барижа байна. Энэ барилга тээшэ элдэб ашаанууд —машинанууд, станогууд, барилгын материалнууд ба ондоошье олон зүйлнүүд—таһалгаряагүй ерэжэл байдаг. Советскэ олон мянган патриодууд агууехэ барилга дээрэ хүдэлмэрилхые хүсэһэн байха юм. Хэдэн арбаад километрын хараанда «Сталинград-гидростройн» барилгын талмайнууд нэмжынхэй.

Байрын гэрнүүд, захиргаанай байшангууд, туһалбарин промышленна предприятинууд, культурно-ажаһуудалай эмхи зургаануудай байшангууд баригдаа, оршон тойроной түрүүшын түмэр харгынууд ба автомобильна замууд баригдаа.

Волгын зүүн бэедэ, Сталинградһаа хойгуур, гол хүдэлмэриин ябуулагдажа байһан газарта гидробарилгашадай социалистическэ шэнэ городой барилга дэлгэрэнхэй. Эндэ хэдэн арбаад гэрнүүд баригдаа. Тус городые Рязано-Уральска түмэр харгытай холбоһон түмэр замай 9 километрын аса баригдажа дүүргэгдээ.

Гидробарилгашад тус барилгын нэгэ жэлэй ойе ажалай шэнэ амжалтануудаар тэмдэглэбэ. Эндэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ баруун эрьедэхи барилгын Управлениин коллектив (начальнигынь нүхэр Шило, главна инженерынь нүхэр Терентьев, партбюрогой секретариинь нүхэр Пронский) түрүү һуури эзэлэнхэй. Эдэнэр угаа ехэ хүдэлмэри бүтээгээ. Спартановка түмэр замай станци баригдажа дүүргэгдээд, ашаглалгада оруулагдаа. «Сталинградгидростройдо» зорюулагдаһан ашаанууд мүнөө энэ станцида ерэнэ. Тракторна заводые Волгын баруун бэедэхи гидроэлектростанциин барилгын районтой холбохо асфальтова харгы баригдажа байна. Мүн ондоошье олон янзын хүдэлмэри бүтээгдэнэ.

Социалистическэ мүрысөөндэ онсо гайхамшаг амжалтануудые туйлаһанайнь түлөө баруун бэеын залуу механизаторнуудта ВЛКСМ-эй ЦК-гэй дамжуулгын Улаан туг хоёрдохёо үгтөө. Тэрээнһээ гадна, хоёрдохи кварталайнгаа түсэбые амжалтатайгаар дүүргэһэнэйнь түлөө тус районой коллективтэ Сталинградска облгүйсэдкомой ба ВКП(б)-гэй обкомой дамжуулгын Улаан туг барюулагдаа. Энээндэ харюу болгон, баруун бэеын барилгашад гурбадахи кварталай даабариие болзорһоонь урид дүүргэхэбди гэжэ үгээ үгэнхэй.

Һүүлэй үдэрнүүдтэ зүүн бэедэхи барилгын районой коллектившье (начальнигынь нүхэр Поздняков, главна инженерынь нүхэр Носко, партбюрогой секретаринь нүхэр Репин) үйлэдбэриингөө бүтээсые нилээд һайжаруулаа.

Техникые эрхимээр ашаглахын түлөө, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын түлөө, барилгын хүдэлмэриин өөрынь үные химдаруулхын ба материалнуудые арбилхын түлөө мүрысөөнэй үедэ механизмуудай хараалагдаһан хүсые нилээд үлүүлһэн ба эмхидхэлые һайжаруулһан түрүүшүүл, үйлэдбэриин новаторнууд олоороо урган гараа. Тэдэнэй тоодо—баруун бэедэхи барилгын районой главна инженер нүхэр Терентьев ба тус районой главна механик нүхэр Козырев барилгын хүдэлмэриие техническэ талаарнь һайнаар хүтэлбэрилнэ, экскаваторшигууд нүхэд Елисеев, Борисов, Поляков ба бульдозерист Юшкин гэгшэд үйлэдбэриингөө нормонуудые нилээд үлүүлнэ, токарь Рябиков графигаа һара урид дүүргэнэ, слесарьнууд Голов ба Ефимов мүн лэ жэшээтэ һайнаар ажаллана.

Зүүн бэедэхи экскаваторшигууд ахадүүнэр Булгаковууд шофёрнууд-зуунмянгатад Пронич, Фролов, Дмитриенко, Павлов, Ягодин, Петряков, Гуленко ба бусад олон нүхэд эрхим ажалаараа суурханхай.

Үйлэдбэриин гол кадрнуудые бэлэдхэхын тула ехэ юумэ хэгдээ. Һүүлэй хахад жэлэй турша соо курсаар дамжуулан, мэргэжэлтэй 2280 хүдэлмэришэд — экскаваторшигууд, трактористнууд, бульдозеристнууд, шофернууд, краншигууд, электро-гагнууршад, шулуушад, модошо дархашуул һургагдаа. Кадрнуудые бэлдэлгэ үргэлжэлһөөр. Сентябриин 1-һээ хойшо 300 һурагшадтай гидротехникум барилга дээрэ нээгдэхэнь. Энэ һургуули дунда командирнуудые бэлэдхэхэ юм.

Барилгашадай коллектив туйлаһан амжалтаараа һанаа амараагүй, харин шэнэ, бүри орёо [...]гонуудые шиидхэлгэдэ өөһэ[...] хүсэнүүдые эмхидхэн табиха[...]лэй эсэс хүрэтэр үйлэдбэрии[...]лээд ехэ программа дүүргэх[...]на. Волга дээгүүр гараха, [...]лометр утатай электродамжу[...] ехэ хүсэтэ линиие ойрын [...] соо ашаглалгада оруулха [...]тэй. Энэ хадаа тон шухала [...] шанартай барилга болоно. [...] үрэбхин малтаха снарядууд [...] доошье хүсэтэ техникэ хэр[...] гол хүдэлмэри эхилэлгэ эм[...] дулдыдаха юм.

Түмэр ба шоссейнэ 43 км [...] харгынуудые январь хүрэтэр [...]лалгада оруулхань. Жэл[...] хүрэтэр 30 мянган квадратн[...]һээ доошо бэшэ талмайта[...] байранууд барилгашадта [...] ёһотой. Клубай, һургуулиин[...]ликлиникын, хүүгэдэй сада[...]гэдэй яслинуудай, банин, [...] заводой ба бусад культурн[...] һуудалай эмхи зургаануда[...]шангуудые барижа дүүргэ[...]рэгтэй.

Мүнөө үедэ заһабарилгы[...]ническа заводой, нефтяной [...]томобильна базануудай, [...]дай барилгада, тэрэшэлэн [...] урда тээ баригдаһан пред[...]нуудые, тэрэ тоодо карьер[...]хые, үргэдхэлгэдэ гол х[...] табигданхай.

Гидроузел бариха гол [...] эхилхэ саг холо бэшэ бо[...]

Коммунизмын матери[...]ническэ үндэһэ һуури б[...] сталинска асари ехэ түсэ[...]ригжоһон барилгашад үн[...]ветскэ патриодууд мүн [...] сталинска үеын агууехэ б[...] —Сталинградска гидро[...] станциие бэелүүлгэдэ өөры[...]сэ шадал ба эрдэм шад[...] үгэхэ байна.

Мэргэжэлтын зүбшэл

Намарай хара таряа саг соонь тариха

Намарай хара тарянай урга... хэмжээ тарилгын болзорһоо ...д дулдыдадаг. Намарай хара ...н хадаа эртын ороохото ...урануудта орходоо хабар эр... ... үндэһэлдэг ба ургадаг юм.

Намарай хара тарянай үндэр ...са ургуулхын тула тэрээнние ...ртаа һайнаар тариха, үбэлэй ...н болотор ургажа ба үндэ... ... үрдихынь тула һайн услови ...уулха ёһотой. Тэрээнэй тула ...рай хара таряа агротехничес... ...йн болзорто тариха шухала. ...гыень хожомдуулаа һаа, ур... ...нь доошолхо байна. Манай ...публикын условидо намарай ... таряа тарилгын эгээн һайн ...р августын 20-һоо сентяб... ... 1 болотор юм. Тинхэдээ та... ...ые сентябрийн 10-һаа хожом... ...жа болохогүй. Энэ үедэ газа... ...хүрьһэн шииг нойто ехэтэй ба ...й уларил дулаан байжа, на... ...й тарянай һайнаар урга... ...нь хангадаг. Энэ болзорто та... ...һан намарай хара таряан ...тэк болотор үндэһэлжэ үрь... ..., саашалаа һайнаар үбэлжэ... ...хойто жэлынь үндэр ургаса ...г байха юм. Тарилгын дээрэ ...гдаһан болзор Онохойн се... ...ионно станциин ба колхо... ...й олон жэлэй үйлэдбэ... ... практикаар туршагдаһан ...на. Энэ болзорһоо хожом... ...гдажа, сентябриин 2-дохи ...дада таригдаһан намарай ... таряан бага ургаса үгэ..., сентябриин 3-дахи декадада ...гдаашань үбэлжэлгые тэсэн... ... хосордог байна.

...шээнь, мүнөө жэлдэ Мухар-...орэй, Бичурын, Кабанскын, ...кало-Кударын, Прибайкальска ...он бусад аймагуудай зарим ...хозууд үнгэрэгшэ намартаа на... ...й хара тарянай тарилгые ... болзорто хэжэ, тэрээнэй ...р мүнөө муу бэшэ ургаса ху... ...а байна. Гэхэ зуура, Торийн ...гай Ленинэй нэрэмжэтэ кол... ... нёдондо 20 гектар намарай ... таряа сентябриин 19—26-да ... гү, тон ехээр хожомдуулжа ...һан дээрэһээ мүнөө ургаса ...гүй.

Манай республикын условидо ...рай хара таряан августын ту...ын хахадта элеэшэжэ, хуряа... болоһон байдаг. Дулаан ...үдтэ намарай хара таряан ... августын түрүүшын 5 хоног ... хуряагдадаг байна. Гална ...б дээрэ байһан. үшөө хадаг... ...гүй намарай хара таряанда ...оо хадаглажа боогдоһон ...ан бухалдаа һураггүй түргэ... ...р элеэшэдэг юм. Хадагдажа ...доһон намарай хара таряа... ... боолтонуудые дан ехээр ...үлэнгүй, хоорондуурнь һал... ...й үлеэжэ байха забһартай... ...о бухаллаха ёһотой. Бухаллаг... ...н намарай хара таряан нара... ...дулаан байгаа һаань, 4—5 хо... ... бухалдаа элеэшэжэ, сохигло-хоор болодог. Сохигдоһон таряае тэрэ дары сэбэрлээд, 3—4 үдэрэй турша соо наран сушилка дээрэ хатааха ба һалхинда үлеэлгэхэ хэрэгтэй. Юуб гэхэдэ, академик Лысенкын методээр таряае нара, һалхинда ингэжэ хатаахада түргэнөөр эдеэшэдэг байна. Хатааһанай һүүлээр тарянай ургаха шадалые лабораторидо шалгуулха ёһотой.

Намарай хара тарянай һайн шанартай үрһэ хүрэнгэтэй болсохын тула имагтал залхуурангүй хүдэлмэрилхэ хэрэгтэй. Энэл ушарта намарай хара таряа тариха гүрэнэй түсэб эрхим һайн болзорто дүүргэгдэхэ байна. Намарай хара таряа тариха участогые һайнаар элдүүрилхэдэ тарянай һайнаар үбэлжэхэ ба үндэр ургаса хүряаха нэгэн шухала услови бии болгогдоно. Тиимэһээ намарай хара таряа һайнаар элдүүрилэгдэһэн пар дээрэ тариха хэрэгтэй. Хэрбээ колхозуудта нэгэ дахин хахалагдаһан аад, бог буртаг ногоонуудта дарагдаагүй парай байгаа хадань, тэрээнние дахин хахалһанай хэрэггүй, харин 8 — 10 сантиметр гүнзэгыгөөр культивацилжа, һайнаар борнойлоод, намарай хара таряа тарихада болохо. Тинхэлэ хоёрлохёо хахалагдаһан парай имагтал һуужа нигтарһан хойно тарилга хэхэ ёһотой юм. Парай хахалагдаһан дары тэрээндэ намарай таряа тарижа болохогүй, иимэ газарта таряа һаа, намарай тарян үндэһэлэнгүй үхэжэ болохо байна. Тиимэһээ пар хахалан сасуу тэрээнние нигтаруулхын тула тарилга хэһэнэй һүүлээр хүндэ модон катогоор даруулха шухала. Намарай хара тарянай тарилгые һайнаар хурсадагдаһан дискэнүүдтэй тракторна ряловой сеялкэнүүдээр хэхэ ёһотой. Тэрээнэй тула сеялкэнүүдые эртээнһээ һайнаар заһабарилжа, бэлэдхэхэ хэрэгтэй. Намарай хара таряа 6—7 сантиметр гүнзэгылэ таридаг юм. Энэ гүнзэгылэ тарихада ургасын түргөөр ургаха ба саашадаа һайнаар үбэлжэхэ һайн услови байгуулагдадаг байна.

Намарай хара таряа тариха гүрэнэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэхын тула үрһэ хүрэнгыень түргэнөөр бэлэдхэхэ, тарилгыень шадаал һаа. богони болзор соо үнгэргэхэ хэрэгтэй. Намарай хара таряа хаһа саг соонь һайн шанартай үрһөөр тариха бүхы условинууд республикын колхозуудта бии. Зүгөөр энэ хүдэлмэриие шадамараар ба һайнаар эмхидхэхэ шухала. Аймагуудтахи агрономическа хүдэлмэрилэгшэд хадаа колхозуулай намарай хара таряа тарилгые үндэр шанартайгаар, саг болзор соонь үнгэргэхын тула энэ хүдэлмэриие зүбөөр эмхидхэхэ ёһотой.

И. Котов, БМАССР-эй хүдөө ажахын Министерствын агроном.

ҺУРАЛСАЛАЙ ШЭНЭ ЖЭЛ ЭХИЛБЭ

★

ҮНГЭРЭГШЭ ЖЭЛЭЙНГЭЭ АЛДУУНУУДЫЕ ДАБТАХАГҮЙ

1950—51 оной һуралсалай жэлдэ Байкало-Кударын аймагай түрүү һургуулинууд һуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие нилээд һайжаруулһан байна. Жэшээнь, Быковскэ, Инкинскэ эхин һургуулинууд илангаяа һайн амжалтануудые туйлаа һэн. Эдэ һургуулинуудай багшанарай коллективүүд һуралсалай шэнэ жэлые түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтаба.

Языкознаниин асуудалнуудаар нүхэр Сталинай түүхэтэ зохёолнуудые гүнзэгыгөөр шудалһан багшанар һурагшадтаа ород хэлээр бата бэхи эрдэм олгоһон байна. Тиимэ багшанарай тоодо БМАССР-эй һургуулинуудай габьяата багша нүхэр Клемөнченко, багшанар Капустина (Кударын дунда һургуули), Мункоева (Корсаковска долоонжэлэй һургуули) ба бусад оролсоно.

Гэбэшье, үнгэрэгшэ жэлдэ олон багшанар ород хэлэ заалгые шэнэдхэн һайжаруулжа шадаагүй. Олон һурагшад ород хэлээр муу сэгнэлтэнүүдые абажа, нэгэ класстаа дахинаа үлэһэн байна. Энэ юун дээрэһээ болооб гэхэдэ, зарим һургуулинуудые даагшанар ба багшанар нүхэр Сталинай түүхэтэ зохёолнуудые гүнзэгыгөөр шудалаагүй дээрэһээ хүдэлмэреэ һайжаруулаагүй, дутагдалнуудаа усадхахын тула өөдтэй юумэ хээгүй байна. Мүн аймОНО һургуулинуудайнгаа хүдэлмэриие һулаар хинан шалгадаг, багшанарта бодото туһаламжа багаар үзүүлдэг ба түрүү багшанарай дүй дүршэлые бусадай дунда үргэнөөр дэлгэрүүлдэггүй байгаа. АймОНО-гэй инспекторнууд һургуулинуудта ябахадаа һуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэнь гүнзэгы тобшолол хэдэггүй, тиимэһээ дутагдалнуудынь гүйсэд элирүүлдэггүй байһан юм. Энэ дутагдал мүнөө жэлдэ дабтагдаха ёһогүй

Д. Мункоев.

Түрүү һургуули

Кяхтын аймагта 25 эхин, долоонжэлэй ба дунда һургуулинууд бии. Тэдэнэй олонхинь һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлэдхэлые болзор соонь, һайн шанартайгаар дүүргэө. Кяхта городой долоонжэлэй бурят һургуули һуралсалай шэнэ жэлые илангаяа һайн бэлэдхэлтэйгээр угтаба. Тус һургуулиин байшан һайнаар заһабарилагдаһан, мебелиинь шэрдэгдэһэн байна. Багшанарай байха гэрнүүд гүйсэд заһабарилагдаа. Бухэли үбэлдөө хүрэхэ түлеэн бэлэдхэгдэжэ, һургуулиин газаа асарагданхай.

Энэ һургуули багшанараар гүйсэд хангагданхай. Тэдэнэй олонхинь зунайнгаа амаралтын үедэ курсануудта һуража, мэргэжэлээ бүри дээшэлүүлһэн байна.

М. Константинов.

Галя Токарева, Юра Якубенко гэгшэд 7 наһатай боложо, мүнөөдэр һургуулида оробо.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Галя Токарева Юра Якубенко хоёр.
Л. Юрловэй фото.

Минии зорилго

Манай ургажа ябаа үетэниие хүмүүжүүлэгшэ байха гээшэ ехэ хүндэтэй ба харюусалгатай хэрэг мүн. Би 40 жэлэй туршада багшаар хүдэлмэрилхэ зуураа олон зуугаад хүүгэдые хүмүүжүүлээб. Мүнөө минии олон һурагшад дээдэ һургуулитай багшанар, врачууд, инженернүүд ба бусад мэргэжэлтэд болонхой.

Языкознаниин асуудалнуудаар нүхэр Сталинай бэшэһэн түүхэтэ зохёолнууд үнгэрэгшэ жэлдэ гаража, һургуулинуудта ород хэлэ заалгые үндэһөөрнь шэнэдхэн һайжаруулха арга боломжо багшанарта олгоо. Һуралсалай үнгэрэгшэ жэлдэ би 5 — 7 бурят классуудта ород хэлэ заагааб. Тиихэдээ ород хэлэнэй словарна хубиие шудалалгада, үгэ хэлэлгые хүгжөөлгэдэ ба һурагшадта үгын удхые ойлгуулха хэрэгтэ илангаяа ехэ анхаралаа хандуулааб. Ород хэлэ муугаар мэдэдэг һурагшад мэдүүлэлэй удхыень гүйсэд ойлгодоггүй, грамматическа разбор муугаар хэдэг байна. Тиимэһээнь заримдаа һурагшадта ойлгогдоогүй үгэнүүдынь бурялаар хэлэжэ байгаад, тэдэнэй словарна запасые баяжуулхые оролдодогби.

Урда жэлнүүдэйхидэ орходоо ород хэлэнэй урогуудта грамматическа разбор ехэ саг эзэлдэг болоо. Мүн сочинени, найруулга ба диктант бэшэхэдээ һурагшадай хэһэн алдуунууд дээрэ хүдэлмэрилгые зүбөөр эмхидхэхэ гээшэ ехэ удхашанартай байдаг. Тиигэжэ һуралсалай үнгэрэгшэ жэлэй дүнгүүдээр минии заадаг классуудай 75 һурагшадай 73-нь ород хэлээр һайн сэгнэлтэнүүдые абажа, удаадахи классуудтаа ороһон байна.

Һуралсалай шэнэ жэлдэ һургуулинуудта ород хэлэ заалгые бүри һайжаруулха талаар эли тодо зорилгонуудые ород ба түрэлхи хэлэ заадаг багшанарай республиканска научно-практическа конференци багша бүхэнэй урда табиһан байна. Эдэ зорилгонуудые бодотоор бэелүүлэн, һуралсалай шэнэ жэлдэ һурагшадтаа ород хэлээр бата бэхи эрдэм олгожо, бараниень удаадахи класста оруулха гээшэ минии хүндэтэ зорилго болоно.

В. Мункоев, РСФСР-эй һургуулинуудай габьяата багша Хориин дунда һургуулиин ород хэлэнэй багша.

Түрэлхидэй туһаламжа

Һуралсалай үнгэрэгшэ жэлэй дүүрэмсээр Улан Удын № 20 дунда һургуули (директорынь нүхэр Г. Чебаков) шэнэ жэлдэ бэлэдхэлэй хүдэлмэриие эхилээ һэн. Тус һургуулиин багшанарай коллектив һурагшадай түрэлхидые бэлэдхэлэй хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадуулжа шадаа. Тэдэнэй туһаламжаар һургуулиин байшан һайн шанартайгаар саг соогоо заһабарилагдаа. Мүн классна бүхы комнатонуудай пол. сонхонуудайнь раманууд ба партанууд шэрдэглээ. Түрэлхид Белоконь, Иванова, Калашникова ба бусад илангаяа һайнаар хүдэлмэрилөө.

Мүн һурагшадта хэрэгтэй учебнигүүд ба һуралсалай хэрэгсэлнүүд олоор абтаа. Һургуулиин библиотекын номуудай тоо урда жэлэйхидэ орходоо нилээд олошороо.

Тус һургуули һурагшадай һайнаар һурахын тулада бүхы услови байгуулаа. Түрүүшын үдэрһөө эхилэн һуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие һайнаар табихын тулада багшанарай коллектив энэ шухала асуудалые зүбшэн хэлсээ. Багша бүхэн һуралсалай шэнэ жэлдэ һурагшадтаа бата бэхи эрдэм олгожо, бараниинь удаадахи классуудта оруулха зорилго урдаа табинхай.

А. Самбарова.

Ажалшадай бэшэгүүдһээ

ҮБЭЛДЭ БЭЛЭДХЭЛ ЭХИЛЭЭДҮЙ

Улан-Удэ городой «Механлит» заводой хүтэлбэрилэгшэд мүнөө эхилхэеэ байгаа үбэлэй сезондо байрануудаа дулаалха талаар юушье хэнэгүй. Үнгэрэгшэ жэлдэ тус завод үбэлдэ тон муугаар бэлэдхэһэн байгаа. Теэд нёдондо жэлэйнгээ алдууе мүнөө анхаралдаа үшөөл абаагүй байһаар. Үбэлдэ хайшан гэжэ һайнаар бэлэдхэхэ тухай ёһоор түсэбшье хараалаагүй байха юм. Нёдондо жэл зарим цехүүд дулаалагдаагүй, ханануудайнь забһараар һалхин үлеэжэ байгша һэн. Мүнөө жэлдэ яажа иимэ байра соо хүдэлмэрилжэ болохоб?

Модон деталь үйлэдбэрилдэг цехые дулаалгаар ямаршье хүдэлмэри хэгдэнэгүй. Тус цех хүдэлмэридөө хүйтэн уһа хэрэглэдэг юм. Тиимэһээ мэнэ гэһээр цехын байрые үбэлдэ дулаалжа эхилээгүй һаань түрүүшын хүйтэнэй эхилэмсээр тэрэнэй хүдэлмэриин зогсохонь элитэ.

Заводой хүтэлбэрилэгшэд, мүн ахалагша инженер нүхэр Марин, хангалгын начальник нүхэр Тюрин энэ шухала хэрэгые түргэн шиидхээгүй һаа хүндэ байдалда орохоёо байна

Н. Рыбалко.

Колхозой эрхим почтальон

Сэлэнгын аймагай Тамчын сомоной Соведэй «Социализм» колхоздо почтальоноор 66 наһатай нүхэр Аюшеев Цыбикдоржо 12 жэлһээ үлүү хүдэлмэрилжэ байна. Почтальоноор хүдэлмэрилхэ зуураа, нүхэр Аюшеев даалгабарита уялгаяа эрхим һайнаар дүүргэнэ. Үдэр бүриин хэблэл ба корреспонденци ажалшадта саг соонь хүргэдэг юм. Тэрэшэлэн центрһээ холуур байдаг малай фермэнүүд, гүүртэнүүд дээрэхи ажалшадые бэшэгүүд, газетэнүүд, журналнуудаар мүн лэ саг соонь хангадаг байна.

Иигэжэ нүхэр Аюшеев зонойнгоо дунда хүндэтэй болонхой.

В. Бадашкеев.

„Б.-М. үнэндэ" бэшэһэнэй һүүлээр

„Гүрэнэй зөөриие наринаар сахиха"

Августын 4-дэ иимэ гаршагтайгаар манай газетэдэ толилогдоһон статья соо СССР-эй ой модоной промышленностиин Министерствын БМАССР-тэхи УРС-ын системын зарим предприятинуудта гүрэнэй зөөриие үриһэн ба хулгайда оруулһан ушарнуудай гараһан тухай хэлэгдэһэн байгаа.

Статья соо заагдаһан баримтануудай тодорһон ба зохихо хэмжээ абтаһан тухай манай редакцида БМАССР-эй прокуратура мэдээсэбэ. Курбын леспромхозой ОРС-ын складые даагша байһан Кириллов, мүн тус леспромхозой ОРС-ын магазиниие даагша байһан Егорова ба бусад гүрэнэй мүнгэ үриһэнэй түлөө уголовно харюусалгада хабаадуулагдаа.

Малай тэжээл бэлэдхэлгэдэ нютагай Соведүүдэй үүргэ

ВКП(б)-гэй обкомой V пленум ... колхозуудай ниитын ашаг ... малажалда тэжээлэй ба... ...хи база байгуулха ажахын... ...ческэ шухала зорилго об... ...ной партийна организациин, ...публикын советскэ ба хүдөө ...н органуудай урда таби... байна.

...жалшадай депутадуудай нютагай Соведүүд ВКП(б)-гэй об... ... пленумэй тогтоолые бэе..., партийна организацинуу... ...хүтэлбэреэр аймагайнгаа кол... ...уудай ниитын малажалда тэ... ... бэлэдхэхэ талаар ехэ хүдэл... ... ябуулна.

...льскэ болон сомоной Сове... ... хадаа сессинүүд ба гүйсэдко... ...гоо заседанинууд дээрэ үбһэ ...лгын ба силос даралгын яба... ...ай хододоо зүбшэн хэлсэнэ. ...р ниитын малажалда тэ... ... бэлэдхэлгые амжалтатайгаар ...рэхэ тухай колхознигууд ба ...й хүдэлмэрилэгшэдэй дунда ...ойлгууламжын ехэ хүдэл... ... ябуулна, социалистическэ ...сөө дэлгэрүүлнэ.

...гаан Шулуутайн сомоной Со... «Улаан Шулуутай» колхозой ... ба партийна организаци ...талаар эмхидхэлэй хүдэлмэри ...р ябуулаа. Тэрэнэй эсэстэ ... колхозой колхознигууд тэжээл ...лгые амжалтатайгаар ...ын түлөө дэлгэрһэн социа...листическэ мүрысөө үүсхэһэн бай... Тэдэнэй үүсхэлые Мухаршэбэ... ... аймагай бүхы колхознигууд ба МТС-үүд болон совхозой хүдэлмэрилэгшэд халуунаар дэмжээ. Соведүүдэй ябуулһан эмхидхэлэй ниитын хүдэлмэри хадаа ниитынгээ адуу малда тэжээл бэлэдхэхэ ба силос дараха хүдэлмэри мүнөө жэлдэ нилээд эмхитэйгээр ябуулха хэрэгтэнь колхозуудта туһалһан байна.

Тэжээл бэлэдхэлгээр дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ Харашэбэрэй сельсоведэй «Победа» гэжэ томодхогдоһон колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Евсеев) түрүү һуури эзэлжэ ябана. Энэ колхоз үбһэ сабшаха түсэбөө августын 20-до 120 процент дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 355 гектар сабшалан хуряажа абаа. Тиигэжэ колхоз 17,4 мянган центнер һайн шанартай үбһэ бэлэдхэһэн ба 300 үлүүтэй тонно силос дараһан байна. Нүхэр Баландинай таряанажалай бригада үбһэ сабшаха түсэбөө колхоз соогоо эгээн түрүүлжэ дүүргээ.

Никольскын сельсоведэй Ленинэй нэрэмжэтэ (түрүүлэгшэнь нүхэр Михайлов), Ново-Заганска сельсоведэй Сталинай нэрэмжэтэ (түрүүлэгшэнь нүхэр Бродников), Шаралдайн сельсоведэй «Гигант» (түрүүлэгшэнь нүхэр Родионов), Сутайн сельсоведэй Калининай нэрэмжэтэ, «Путь-Ленина» ба бусад зарим колхозууд үбһэ сабшаха түсэбөө дүүргээд, энэ хүдэлмэриие мүнөө үргэлжэлүүлһээр байна. Жэшээлхэдэ, «Гигант» колхоз үбһэ сабшаха түсэбөө 101 процент дүүргээд, 14 мянган центнер һайн шанартай үбһэ хуряажа абаа.

Таряа хуряалгын эхилхын урдатээ үбһэ сабшаха түсэбүүдээ дүүргэһэн таряанажалай бригаданууд аймаг дотор олон юм. Заганай сельсоведэй Сталинай нэрэмжэтэ колхозой Владимир Филатовай хүтэлбэрилдэг таряанажалай № 3 бригада үбһэ сабшаха түсэбөө августын 5-да 101 процент дүүргэжэ, 4900 центнер үбһэ абаһан, 105 центнер набшаһата тэжээл бэлэдхэһэн байна.

Никольскын сельсоведэй Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой таряанажалай 4-дэхи бригада аймагай Соведэй депутат Домна Михайловна Варфоломеевагай хүтэлбэреэр ажаллажа, 490 га сабшахын орондо 542 гектар сабшалан хуряажа, 6 мянга шахуу центнер үбһэ абаһан ба 700 центнер силос дараһан байха юм.

Нютагай Соведүүдэй олохон депутадууд ниитын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулхатайгаа хамта ажал хүдэлмэреэ һайнаар эмхидхэжэ, үндэр бүтээсэ туйлана. Нютагай Соведүүдэй депутадууд социалистическэ мүрысөө үүсхэжэ, олониитые дахуулан ябахаһаа гадна, колхозно үйлэдбэридэ үнэн шударгыгаар хандалгын үльгэр жэшээ харуулна.

Никольско сельсоведэй депутат нүхэр Сибагатулин малажалай фермын хүдэлмэрилэгшэдэй хүсөөр 140 га сабшалангай үбһэ хуряажа абаһан ба 2000 шахуу центнер үбһэ һурилһэн байна. Тиихэдээ, нүхэр Сибагатулин хадаа ажал хүдэлмэри эмхидхэхэһээ гадна, тэжээл бэлэдхэлгэдэ өөрөө сэхэ хабаадалсадаг байгаа. Шаралдайн сельсоведэй депутат нүхэр О. Пешков 60 наһатай болобошье, үбһэ һүрилэлгэдэ ябахадаа, үдэрэйнгөө даалгабариие 110 процент дүүргэдэг байна. Мүн Хонхолойн сельсоведэй депутат А. Васильева үдэрэйнгөө даалгабариие ходоодоо үлүүлэн дүүргэнэ.

Ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүд үбһэ хуряалгые ба силос даралгые түргэнөөр дүүргэхэ хэрэгтэ колхозно таряашадые элсүүлнэ, хүдэлмэриингөө хүсые зүбөөр хубаарилан табиха, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ ябадалдань колхозуудай правленинүүдтэ бодото туһаламжа үзүүлнэ.

Морин сенокосилкын олохон машинистнууд республиканска социалистическэ мүрысөө үүсхэгшэ нүхэр Паньковой жэшээгээр социалистическэ мүрысөөндэ оролсоод, үдэрэйнгөө даалгабаринуудые ходоодоо үлүүлэн дүүргэнэ. «Победа» колхозой сенокосилкын машинист Алексей Добрынин үдэрэйнгөө даалгабариие 150 процент, Калининай нэрэмжэтэ колхозой машинист Иван Галендухин—120 процент дүүргэнэ Ленинэй нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артелиин колхозник Михаил Брылев хахад га гараар сабшаха нормотой аад, нэгэ га хүрэтэр сабшана. Мүн гар хажууршад Евдокия Варфоломеева, Наталия Буркова гэгшэд 0,70—0,75 га хүрэтэр үбһэ сабшана.

Эдэ зарим һайн жэшээнүүдэй хажуугаар тэжээл бэлэдхэлэй хүдэлмэридэ горьтойнууд дутуунуудай бии байһые тэмдэглэхэ шухала. Аймаг хадаа августын 25-най байдалаар үбһэ сабшаха түсэбөө миин 94 процент дүүргээ. Аймагай МТС-үүдэй механизмууд тэжээл бэлэдхэл дээрэ илангаяа һулаар хэрэглэгдэнэ. МТС-үүд хадаа үбһэ сабшаха түсэбөө миин 50 процент дүүргээ. Энээн дээрэһээ аймагай олохон колхозууд тэжээл бэлэдхэлээр гээгдэлтэй ябана.

Хонхолойн, Гашейн, Суулгын МТС-үүдэй директорнүүд нүхэд Перевалов, Хуторной ба Дашиев гэгшэд үбһэ сабшалгаар колхозуудай урда договорно уялгануудаа дүүргэхэ хэрэгтэ зохихо анхарал табинагүй. Тэрэнэй эсэстэ олохон тракторна агрегадууд, самоходно сенокосилканууд муугаар хүдэлмэрилдэг, үдэрэйнгөө даалгабариие дүүргэдэггүй, эбдэржэ миин байдаг ушар олон үзэгдэнэ.

Суулгын сельсоведэй Молотовой нэрэмжэтэ, Октябриин сельсоведэй «Үнэн», Хонхолойн сельсоведэй «Искра» ба Зандинай сельсоведэй «Комсомол» колхозууд илангаяа ехэ гээгдэлтэй, үбһэнэй валовой суглуулбариия түсэбүүдые 25-һаа 32 процент хүрэтэр дүүргэнхэй. 1950—1951 онуудай малай үбэлжэлгын хангалтагүйгөөр үнгэрэгдэһэн ябадалһаа эдэ колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд ямаршье тобшолол хээгүй ба тэжээл бэлэдхэхэ гүрэнэй түсэбые дүүргэхэ хэмжээнүүдые абадаггүй байна.

Эдэ колхозуудай түрүүлэгшэнэр нүхэд Биндаров, Аюшеев, Иванов ба Бадмацыренов гэгшэд малай үбэлэй бэлшээридэ найдаад, тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэриин темпые шангадхаха хэмжээнүүдые абанагүй, харин колхозно ниитын малажалда аюул тохёолдуулжа байна.

Мүнөө таряа хуряалгын эхилээд байхада, колхозуудай хүдэлмэриин хэмжээн бүри ехэ болоо. Гэбэшье, тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэриие һуладхажа болохогүй. Нютагай Соведүүд хадаа колхознигуудые ажал хүдэлмэридэ зүбөөр хубаарилан табиха, колхозууд ба МТС-үүдэй техникые зүбөөр ашаглан үбһэ хуряалгын ба силос даралгын хүдэлмэриие ниитынгээ адуу малда хүсэд хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэтэрээ, үргэлжэлүүлхэ хэрэгтэнь колхозуудай правленинүүдтэ туһалха зорилготой.

Үбһэ сабшалга ба силос даралга үргэлжэлүүлхэтэеэ хамта соломо ба михиинэ суглуулха хэрэгтэ ехэ анхарал табиха шухала. Соломо ба михиинэ хадаа колхозуудай тэжээлэй балансда горьтойхон һуури эзэлнэ. Соломо ба михиинэ үрин гээнгүйгөөр һүрилжэ ба суглуулжа абахын тулада хуряалгын эхилһэн үдэрһөө соломо, михиинэ һүрилэлгэ ба суглуулгые эмхидхэхэ хэрэгтэй. Энэ хүдэлмэридэ тусхай колхознигуудые ба мори унаа, мүн машинно-тракторна станцинуудай механизмуудые табиха шухала байна.

Үбһэ ногооной һайнаар ургаһан, колхозууд ба МТС-үүдэй материально-техническэ болон ажалай резервээр ехэ байһан ябадал хэдаа үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ гүрэнэй түсэбые гүйсэд дүүргэжэ, ерэхэ жэлэй малай үбэлжэлгые амжалтатайгаар ба гарзагүйгөөр үнгэрэгэхэ арга боломжо манай аймагта олгоно.

О. Шадаров, Мухаршэбэрэй аймсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

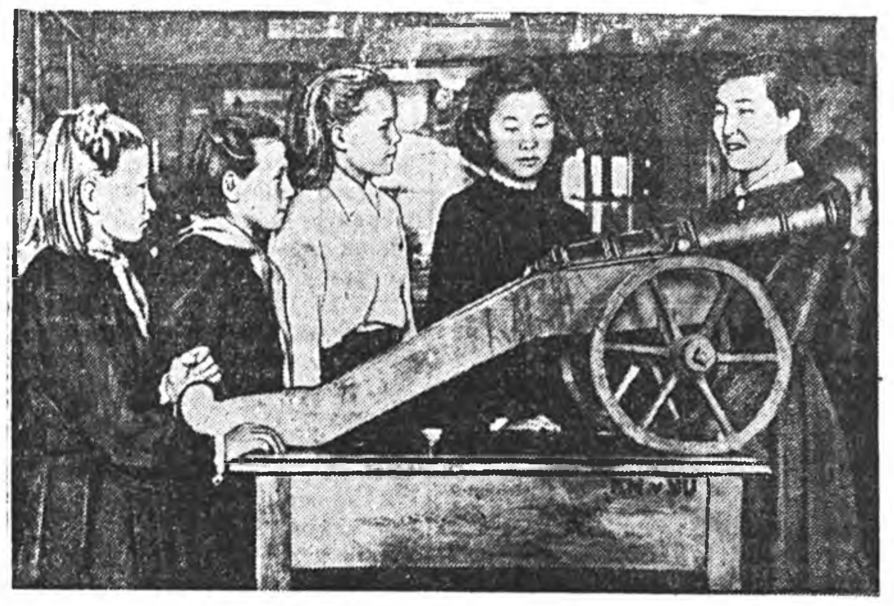

Баргажанай хүүгэдэй гэрэй хүмүүжүүлһэн үхибүүд Улан-Удэ экскурсида ерэжэ, городой музей, кинотеатр, предприятинууд ба өмхи зургаануудаар ябаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Зоя Ослина (зүүн гарһаа), Леля Паршикова, Валя Законникова, Соня Самажапова, Галя Ерышева гэгшэд хизаар ороноо шэнжэлхэ республиканска музей соо экскурсовод А. Атархановатай байна.

З. Брюханенкын фото.

Н. ДАМДИНОВ.

Түрүүшын алхам

Рассказ

Энэ үглөөгүүр долоо наһатай Бимба хүбүүхэн хэзээ хэзээнэйхиһээ эртэ һэрибэ. Һэреэд, ойлгожо ядана: юундэ энэ үглөөгүүр тэрэнэй хамаг бэе хүнгэн, сэдьхэлынь баяртай гээшэб? Харайжа бодоод, гүйхэ, урбалдаха, дуулаха дураниинь хүрэнэ... Мүнөөдэр сентябриин нэгэн. Энэ үдэр бишыхан Бимба түрүүшынхеэ һургуулида ошожо, бэлэдхэлэй класста орохо юм.

Энэ үдэр тухай Бимбын гэртэхин зугаалжа эхилһээр үнинэй. Бимбын абань хүбүүндээ иигэжэ хэлэдэг болоо һэн: «Ши, Бимба, үглөөгүүр эртэ бодожо бай, гэнтэ сентябриин нэгэндэ һэрингүй, уроһоо хожомдобош!» Тиигээд энеэдэг һэн.

—Үгы даа, би тиимэ нойртой бэшэб, бултанһаа эртэ бодожо байхаб, — гэжэ Бимба ехэл найдамтайгаар хэлэдэг һэн. Гэбэшье, «Үнэхөөрөөшье, гэнтэ унташахагүй хүн аа гүб?» гэжэ заримдаа һанадаг байгаа.

Үлэрнүүд үнгэржэл, ханадахи календарь нимгэржэл байба, гурба, хоёр үдэр үлэбэ... нэгэ үдэр... Энэл даа — сентябриин нэгэн!..:

Бимба хүнгэхэнөөр унтариһаа харайжа бодоод, түргэн хубсалба. Ханадахи часаа харахадань, зургаа болоод байба. Хэзээ хэзээнэйхиһээ нигтаар, оролдосотойгоор унтаряа хуряана: уршалаа бүхэнииень эльбэн тараана, шубуунай нооһон тэбхэрхэн подушкаяа гурбан булан гарган табина. Удаань нюур гараа угааба.

Абынгаа үсэгэлдэр магазинһаа асарһан шэнэхэн хара портфель абажа, ялалзама сагаан замагыень һайхашаан харана. портфелээ баруун гартаа баряад, гараа урагшаа хойшонь һэжэрэсэгээн гэр соогуураа ябасагаана.

Шуур-шуур дуутай,
Шубуун шэнги далитай

гэжэ Бимба шанга хоолойгоор дуулажа эхилбэ. Энэ үедэ абань һэрижэ, хүбүүнэйнгээ урдаһаа энеэбхилэн хараад, бодожо байха зуураа, энэ дууень дэмжэлсэбэ:

Солотой, суутай
СССР-эй самолёт...

Хүбүүхэн абынгаа урдаһаа эрьежэ хараад, хүхюун хонгёогоор энеэбэ: «Иимэ эртэ бодооб, уроһоо хожомдохо аалби, аба?» «Бэрхэш, Бимбахан!» гэнэ абань.

Бишыхан Бимба портфелеэ нээжэ, тэндэһээ нэгэ тетрадь, пенал, үзэглэл гаргаба. Пеналаа нээхэдэнь карандаш, резинкэ харагдана. Бимба абадаа ханлажа: «Халаг, номуулнил үсөөн байна. Гансал үзэглэл! Портфельни хооһон шэнги харагданал» гэнэ.

—Түрүүшээр тиимэ юм, — гэжэ абань хэлэнэ.—Классһаа класста орохо бүриш үзэхэ номуудшни олон боложо байха. Ехэ юумэн багаһаа юм. эрдэмэй эхин «А» үзэгһөө юм. Теэд шиимни портфелеэ бэшэ, харин энээхэнээ хооһон бү байлга, — гэжэ Бимбын буржагархан толгойе зөөлэхэнөөр эльбэнэ. Аба хүбүүн хоёр урда урдаһаа харалсаад, энеэлдэшэбэд.

Энэ үедэ эхэнь тэдэниие эдеэлэгты гэжэ уриба.

Час үнгэреэд байхада. Бимба хүбүүхэн эжы аба хоёртойгоо һургуули тээшэ гэшхэлжэ ябаба. Һургуулиин үндэр сагаан байшан тосхоной тэг дунда тобойжо харагдана. Тэрэниие тойроод үдхэн модотой сад. Сад соонь гоё һайханаар зураглан таригдаһан, ягаан, улаан, ногоон, сэнхир-хүхэ үнгэтэй сэсэгүүдтэй клумбанууд...

Тэдэнэр гурбуулан ехэ хүхюунүүд, бултанайнь шарайда баярай элшэнүүд гэрэлтэнэ. Бимбын зүрхэниинь сээжэ сооһоо һүрэжэ гарахаа байһандал сохилно. Тэрэ хүбүүхэн ганса ябажа шаданагүй, эжы, абынгаа урдань, хойнонь гаран гүйнэ.

«Бадма Цыренович, амар сайн!» гээд хойноһоонь хүн дуугаржархиба. Булта гэдэргээ эрьен харахадань колхозой түрүүлэгшэ Дабаев Анна Петровнатайгаа Сэсэгмааханаа хүтэлөөд, тэдэниие хүсэжэ ябаба. «Бишни басагаяа һургуулида абаашажа ябанаб. Харыт Бата дархамнай ашатаяа ябанал, баһал һургуулида ааб даа» гэжэ Дабаев энеэбхилэн хөөрэнэ.

Энэ жэлдэ һургуулида олон үхибүүдэй ороһон тухай, һургуулиин байшангай һайнаар заһабарилагдаһан тухай, залуу багшанарай ерэһэн тухай хөөрэлдэһөөр тэдэнэр һургуулидаа дүтэлнэ. Бата үбгэн тэдэнэрые хүсэнэ. Хажуудань мүн шэнэхэн портфель гартаа баринхай Цырен ашань ябана. Бата үбгэн зүрхөө хүдэлгэн хэлэбэ: «Саг жэлнүүд юун гэһэн түргөөр үнгэрнэ гээшэб! Мэнэ һаяхан эдэшни мүлхижэ ябадаг юм һэн, мүнөө харыт: һургуулида һурахамнай гэжэ ерэбэл! Зай, ашанарни! һайнаар лэ һуралсагты! Үбгэ эсэгэнэрэйнгээ түлөө һуралсагты. Далан табатай дархан Бата битнай иигэжэ хэлэхэ байнам: «Һуралсагты, эрхимээр һуралсагты!»

Бата үбгэнэй эдэ үгые Сэсэгмаахан, Бимба, Цырен гурбан баяртайгаар угтан: «һурахабди, һайнаар һурахабди!» гэлдэнэ.

Энэ үедэ һайндэрэйхеэр хубсалһан һурагшад, һургуулида түрүүшынхиеэ ошожо ябаһан хүбүүд басагадаа хүтэлһэн эхэ эсэгэнэрынь һургуули тээшэ бүлэг бүлэгөөрөө һубарилдан ошожол, ошожол ябана. Эрдэм бэлигэй орьёл өөдэ энэ үглөөгүүр түрүүшын алхам хэһэн Бимба, Сэсэгмаа, Цырен түрэлхидтэеэ хамта мүн лэ ехэ яаралтайгаар алхалнад. Тиигэншьегүй яахаб. Эхин һургуулиин ехэ сагаан байшан дээрэхи томо улаан туг «Коммунизмын ерээдүй байгуулагшад, һурагты, һурагты, һурагты» гэһэн шэнгеэр тэдэниие уряалан, аалихан һэбшээндэ намилзана.

...Уран гоёор шэмэгдэһэн уужам һаруул зал соо класс классаараа һурагшад жэрылдэн зогсонхой. Могойтын эхин һургуулиие даагша Василий Балмаевич энеэбхилэн байгаад хүмүүжүүлэгдэгшэдтэеэ хандан:

—Һуралсалай шэнэ жэлэй эхилһэнтэй дашарамтуулан амаршалнаб. хүндэтэ минии үхибүүд! —гэнэ. Тиихэтэйнь алли зал доһолгомо альгаташалга боложо, үни удаан замханагүй.

Түрүү агрегат

Августын 25-най дүнгөөр Саянтын МТС-эй (Ивслга) үбһэ сабшалгын агрегадуудай дундахи мүрысөөндэ П Арьяинэй тракторна сенокосилкын агрегат түрүү һүури эзэлбэ. Түс агрегат Гильбирын сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо хүдэлмэрилхэ зуураа, 400 гектар үбһэ сабшаа.

Мүн «Красный пахарь» колхоздо хүдэлмэрилдэг Андрей Сусловай тракторна агрегат муу бэшээр хүдэлмэрилнэ.

Л Бондаренко.

Польско ажалшадай амаралта

ВАРШАВА, августын 29. (ТАСС). 1945 ондо Польшын санаторинууд ба амаралтын байшангуудта 12.666 ажалшад амарһан байгаа. Энэ жэлдэ профсоюзуудай 586.250 гэшүүд амаралтын 1496 байшангууд ба санаторинуудта амаралтаяа үнгэргэжэ байна.

Һүүлэй жэлнүүдтэ тус орон дотор эхын ба үхибүүнэй амарха байшангууд, туристска базанууд, эмнэлгын түхэлэй санаторинууд байгуулагдаа. 1951 ондо амбулаторно эмнэлгэтэй санаторинуудта 53 мянган хүн амарха байна.

Вьетнамдахи дайнай ябуулганууд

ШАНХАЙ, августын 29. (ТАСС). Арадай армиин территориальна частьнууд ба партизанууд июль һара соо Урда Вьетнамай Бак-Лье, Ми-Туонг, Жиань-Динь провинцинуудта эдэбхитэйгээр дайлалдажа, дайсанай харуулай постнуудта добтолһон ба дайсанай операцинуудые таһалдуулһан байна гэжэ вьетнамска информационно агентство Хойто Вьетнамһаа дамжуулна.

Бак-Льедэ нютагай арадай сэрэгүүд провинциальна столицада дайсанай позицинуудые буудажа, дайсаниие айлган һүрдүүлһэн байна. Жиань-Динь провинцида нютагай территориальна сэрэгүүд Транг-Вангын ба Банг-Биниин хоорондо байдаг хоёр постые ба Тан-Диньдэхи дайсанай харуулай постые үгы хэбэ.

Нэгэ үдэрэй турша дотор Ми-То провинциин арадай сэрэгүүд дайсанай 2 взвод сэрэгтэ добтолһон ба шэрүүн шанга байлдаануудай һүүлээр тэдэниие гэдэргэнь намнажа, дайсанда ехэ гээлтэ хоролтонуудые ушаруулһан байна. Июль һарада Бак-Лье провинциин районуудта болоһон эгээн ехэ тулалдаанай үедэ дайсанай 600 солдадууд гэдэргээ намнагдаа.

Дайнда эсэргүү һанал болол США-да ургана

НЬЮ-ЙОРК, августын 29. (ТАСС). Хэблэлэй мэдээсэһэнэй ёһоор, Кореядэ мүнөө дайлалдажа байгаа хүнүүдэй һамгад ба үхибүүд Миссури штадтахи Спрингфилддэхи буугай заводто таһаралтагүйгөөр ерэжэ байна, тэдэнэр өөһэдынгөө үбгэд ба эсэгэдээ бусажа ерэхые эринэ. Буугай заводой байшангай гэшхүүр дээрэ һуужа байһан 4 үхибүүдэй фотографиие Ассошиэйтед Пресс агентство августын 28-да тарааба. Тэдэ үхибүүдэй хоёрынь уйлалдаһаар харагдана. «Эсэгыемни гэртэнь бусаагыт, намда хэрэгтэй юумэл» гэһэн бэшэгтэй плакадууд 4 үхибүүдэй хүзүүндэ үлгөөтэй байна.

Итали дотор үхибүүдые худалдана

РИМ, (ТАСС). Һүүлэй үдэрнүүдтэ итальянска бүхы газетэнүүд «үхибүүдые худалдалга» тухай мэдээсэлнүүдые толилбо. Хүдэлмэригүй ба ажамидарха зөөригүй хүн зоной үгырэн хооһороод, аргагүй болоһоной үндэһөөр, тус орон дотор үхибүүдые худалдалга дэлгэрһэн байна.

Һаяхан Туринда 11 наһатай гуйранша хүбүүн «эзэеэ» полицада гомодоһон байна, «эзэниинь» тэрэ хүбүүе сохидог ба доромжолдог байгаа. Намайе түрэлхи городтом эльгээжэ үгыт гэжэ тэрэ хүбүүн гуйба. Энэ хэрэгые мүрдэжэ үзэхэдэ Римһээ урагшаа Фрозиноне провинциин Кассино районДо «предпринимательнууд» һаадгүйгөөр аашална. тэдэнэр бага үхибүүдые «худалдан абажа», гуйраншад болгоно.

8-һаа 15 хүрэтэр наһатай 8 багашуул һая баригдаа, тэдэнэр Турин шадар ба Сенигаллия районДо (Анкона провинци) гуйраншалжа ябаһан байна. Тэдэнэр Кассино районДо бүгэдөөрөө түрэһэн болоно. Эшүүригүй наймаашад үхибүүдэй гуйраншалга ба бэеэ худалдалгаһаа олзо ашаг олохын тулада, тэдэниие түрэлхидһөөнь худалдажа абаһан байна. Амидарха зөөригүй бүлэнэртэ «предпринимательнууд» һара соо 4 мянган лир мүнгэ үхибүүдэйнь түлөө түлэдэг байна. Сохихо ба доромжолхо зэргээр «предпринимательнууд» үдэр бүри 1500 лирһээ бага бэшэ мүнгэ суглуулхыень үхибүүдые баалана.

КОРЕЯДЭХИ СОБЫТИНУУД

АРАДАЙ АРМИИН ГЛАВНА КОМАНДОВАНИИН МЭДЭЭСЭЛ

ПХЕНЬЯН, августын 30. (ТАСС). Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын Арадай армиин Главна командованиин мэдээсэһэнэй ёһоор, Арадай армиин частьнууд Хитадай һайндуратантай нигта ханя харилсаатай ябажа, фронтын элдэб участогууд дээрэ дайсанай сэрэгэй хүсэнүүдэй добтолгонуудые гэдэргэнь сохёод, зарим газарнуудта контрдобтолгонуудые хэһэн байна.

Генералнууд Ким Ир Сендэ ба Пын Дэ-хуэйдэ Риджуэйн үгэһэн харюу тухай Синьхуа агентствын мэдээсэл

ПЕКИН, августын 30. (ТАСС). Синьхуа агентство иигэжэ дамжуулна:

Августын 29-дэ Риджуэй хадаа корейскэ Арадай армиин Главнокомандалагша Ким Ир Сенэй ба Хитадай арадай һайндуратанай командалагша генерал Пын Дэхуэйн августын 27-ной посланида харюу эльгээбэ, Кэсоной нейтральна зоные американецуудай бомбодоһон провокационно ехэхэн инцидентын баримтануудые шэнээр мүрдэхэ гэжэ тус послани соо дурадхагдаһан байгаа.

Харюу соогоо Риджуэй хадаа генерал Ким Ир Сенэй ба генерал Пын Дэ-хуэйн послани соо табигдаһан асуудалнуудта ба баримтануудта сэхэ харюу үгөөгүй, манай делегациин резиденцидэ дүтэ байдаг райониие американска самолёдой бомбодоһон энэ инцидентые манай холбооной офицернүүдтэй хамтадаа саашань мүрдэхэ ба Кэсон ерэхэ гэһэн захиралтые холбооной американска офицернүүдтэ үгэхэеэ эрид зрсаба. Хоёр талын холбооной офицернүүдэй хэһэн мүрдэлгын һүүлээр, августын 23-най үдэр мүрдэлгэ саашадань хэхые манай талын арсаагүй баримтые Риджуэй зорюута тоогоогүй ба дахинаа шал худалаар иигэжэ мэдүүлбэ:

«Августын 22-ой һүни танай холбооной офицер полковник Чан хадаа мүрдэлгые үдэр үргэлжэлүүлхэ тухай ба үзэгдэһэн хэбэртэй бүхы баримтануудые газар дээрэнь үлөөхэ тухай манай холбооной офицерэй эрилтые дүүргэхэеэ эридээр арсаһан байна. Иимэ удаан сагай үнгэрһэнэй һүүлээр шэнэ мүрдэлгэ хэжэ болохо гэһэн танай мүнөөнэй дурадхал ямаршье туһа хүргэжэ шадахагүй...»

Шэнэ мүрдэлгэ хэхэ тухай холбооной американска офицерэй эрилтые манай холбооной офицер буруушаагаа гэжэ хэлэхэ гээшэ худалаар хэлээ гэһэн удхатай байна, энээнэй элирүүлэгдэһэниие бүхы дэлхэй мэдэнэ. Августын 22-то нейтральна зоные американска самоледой бомбодоһоной һүүлээр, холбооной американска офицернүүд һүни орой болоо гэжэ шалтаад мүрдэлгэ хэхээр Кэсондо ерэхэеэ анхандаа арсаһан байгаа, бомбодуулһан районДо хожомоо ерэхэдээ, тэдэнэр хадаа американска самолёдой хэһэн бомбодолгын баримтануудые харахыншье хэрэггүй, харанхыда мүрдэлгэ хэхэдэ бэрхэтэй ба үдэр болохые хүлеэхэ шухала гэжэ мэдүүлһэн байгаа. Мүнөө байһан баримтануудай арсахын аргагүй байһан ушарһаань, саашадаа мүрдэлгэ хэхэнь шухала бэшэ гэжэ манай холбооной офицер дары харюулһан юм. Гэбэшье, манай тала ерэхэ үглөөгүүр шэнэ мүрдэлгэ хэхые американска талада арсаагүй, тиихэдээ манай талатай радиогоор американска талын уридшалан холбоо тогтоохые лэ гансахан гуйһан байгаа. Гэбэшье, холбооной американска офицернүүд августын 23-най үдэр шэнэ мүрдэлгэ хэхэеэ ерээгүй, харин энээнэй орондо, мүрдэлгэ тухай элидхэл гэдэгые яаралтайгаар толилһон байна, тэрэнь шэнэ мүрдэлгэ хэхэеэ арсаа гэжэ бидэнэрые харлана. Риджуэйн худалаар хэлэһэн ушарһаа Риджуэйн харюу тон зүришэлдөөтэй байна. Манай тала мүрдэлгэ үргэлжэлүүлхэеэ арсаа гэжэ Риджуэй хардажа мэдүүлнэ, нүгөө талаһаа—Риджуэй шэнэ мүрдэлгэ хэхэ тухай манай эрилтэ дүүргэхэеэ эридээр арсаһа. Энээниие юугээр тайлбарилхаб? Сүүдһээ гэмтэ этэгээдэй айдаг шэнгеэр, Риджуэй шэнэ мүрдэлгэһөө юундэ айнаб? Һүниин сагта хэгдэһэн мүрдэлгэдэ найдажа болохогүй гэжэ Риджуэйн холбооной офицер мэдүүлһэн байгаа. Тиин, Риджуэй найдажа болохогүй мүрдэлгэдэ найдахые юундэ дурадханаб? Манай бүхы баримтануудые этигэн найдажа болохогүй гэжэ Риджуэй хэлэһэн байгаа. Шэнэ мүрдэлгэ хэхын тулада өөрынгөө түлөөлэгшэдые эльгээгээд, тэдэ баримтануудые этигэжэ болохогүй гэжэ харуулха зориг Риджуэйдэ хүрэнэгүй. Эдэ бүгэлэ хадаа Риджуэйн мэдүүлгэнүүдэй зүришэлдөөтэй байһые, мүн Риджуэйдэ мүнөө тохёолдоһон хүндэ бэрхэ байдалые харуулна.

Кореядэхи событинууд тухай үнэн юумэһээ империалистнууд айна

БЕРЛИН, августын 29. (ТАСС). Кореядэ американска ба лисынмановска сэрэгүүдэй хорото хэрэгүүдые тодорхойлхо гэһэн эхэнэрнүүдэй Уласхоорондын комиссиин гэшүүн Лилли Вехтер гэгшэ Баруун Германи дотор мүрдэгдэжэ ба хуули бусаар арестовалагдажа байна гэжэ мэдээсэгдэһэн байгаа.

Дахин абтаһан мэдээнүүдэй ёһоор, Баруун Германиин элдэб городуудта болоһон суглаанууд дээрэ үгэ хэлэжэ, Кореядэ өөрынгөө хараһан бүхы юумэ тухай үнэн баримтануудые хөөрэһэн ушарһаа Лилли Вехтер баруун германска полицяар хэдэн дахин арестовалагдаа.

Түрүүшын суглаан Раштатт городто болохо байгаа. Городой хүн зоной хахадынь Лилли Вехтерэй хэлэһэн үгэ шагнахаяа ерэһэн байна. Гэбэшье, тус суглаан эхилхэһээ час урид хоригдоо, тиихэдэнь Германиин эхэнэрнүүдэй демократическа Союзай нютагай группа хаагдамал суглаа хэбэ. Суглаан боложо байха үедэ, 10 полициинхид орожо ерээд Лилли Вехтерые арестовалба.

Баруун Германиин городуудаар ябажа байха үедөө, Лилли Вехтер полицяар 5 дахин арестовалагдаа. Гэбэшье, хүн зоной эрид протестнүүдые хэһэн дээрэһээ, полици тэрэниие сүүдхэһээ үлүү арест доро байлгажа шадаагүй.

Кореядэхи американска агрессорнүүдэй гэмтэ хэрэгүүдые элирүүлһэн ажал-ябуулгынь түлөө Лилли Вехтерые социал-демократическа партиин баруунай хүтэлбэрилэгшэд партиһаань гаргаһан байна. Лилли Вехтер партиһаан гаргуулһан ябадалые зүб гэжэ мэдэрээгүй. Мүрдэжэ байбашье һаань, агрессорнүүдтэ эсэргүү корейскэ арадай эрэлхэг тэмсэл тухай үнэн юумые Баруун Германида хэлэжэ үргэлжэлхэб гэжэ Лилли Вехтер мэдүүлбэ.

Хо Хоной дурасхаалые мүнхэлхэ тухай корейскэ правительствын шиидхэбэри

ПХЕНЬЯН, августын 27. (ТАСС). Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын арадай Верховно суглаанай түрүүлэгшэ, Ажалай партиин ЦК-гэй Политбюрогой гэшүүн, Эсэгэ ороной Демократическа Единэ Фронтын түрүүлэгшэ Хо Хоной дурасхаалые мүнхэлхэ тухай тусхай тогтоол соогоо, министрнүүдэй кабинет болбол наһа барагшада памятник табихые ба Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын районуудай нэгэниие тэрэнэй нэрээр нэрлэхэ гэжэ тогтообо.

Японско сэрэгэйхидтэ эрхэнүүдыень бусаан олгоно

ЛОНДОН, августын 27. (ТАСС). Рейтер агентствын токийска корреспондентын мэдээсэһэнэй ёһоор, японско правительство болбол сэрэгэй гэмтэд болоҗо политическэ эрхэнүүдээ хаһагдаһан урдын японско кадрова 21.130 офицернүүдтэ союзна гүрэнүүдэй верховно главнокомандалагшын штабай зүбшөөһэн ёһоор, эрхэнүүдыень бусаан олгохо тухай мэдээсэбэ.

Эрхэнүүдээ бусаан абаһан урдын японско офицернүүдэй ниитэ тоо мүнөө 40 мянга шахуу хүн болоо.

Театральна шэ[...] сезон нээгдэхэ[...]

Театральна үнгэрэгшэ се[...] манай театр репертуарайнгаа [...] нарые зарим тэды һайжару[...] байна Коммунизм байгуулж[...] гаа советскэ хүнүүдэй һай[...] хан шэнжэ шанарые хару[...] пьесэнүүдые репертуартаа [...] һан байнабди. Поповой [...] Михайлов ба Самойловой «[...] дайн», Якобсоной «Хоёр [...] Корнейчугай «Калинова [...] Михалковой «Улаан галсту[...] һэн спектакльнуудые манай [...] республикын ажалшадта ха[...] һан байна. Мүн ПВЗ-гэй, м[...] комбинадай, шэлэй заводой [...] сад предприятинуудай клу[...] ошожо, тус спектакльнууд[...] бяабди.

Манай театрын коллектив [...] 52 онуудай шэнэ сезон соо [...] скэ хүнүүдэй мүнөө үеын [...] байдалые харуулһан спект[...] нуудые ажалшадта харуулх[...] рилготой. Мүн ородой класс[...] дай зохёолнууд репертуарта[...] оруулагдаха юм.

Манай театр театральна [...] сезон сентябрь соо [...] 1952 оной январь болотор [...] киин «Һүүлшынхид», Лавре[...] «Америкын голос», Корней[...] «Калинова шугы», Токаевай [...] лэхэ хүбүүд», Березинэй ба Д[...] соной «3-дахи курсын сту[...] Гольфельдын «Иван да М[...] ба Кальдероной «Инаг дурые [...] да харадаггүй» гэһэн спек[...] нууд табигдаха юм. Шэнэ [...] соо театрнай предприяти[...] клубуудта ошожо, спектак[...] дые табиха байна. Тиим[...] профсоюзна организацинууд [...] лективнээр театр харалгые [...] эмхидхэхэ бэзэ гэжэ найдаг[...]

Спектакльнуудайнгаа [...] рыень һайжаруулхын т[...] театр харагшадай конфе[...] нүүдые үнгэргэхэ байнабди, [...] гэжэ театр харагшад манай [...] жалтануудые ба дутагдал[...] элирүүлжэ үгэхэ байна.

Манай театрта хүдэлмэр[...] хэдэн түрүү артистнар ерэ[...]

Б. Паперный, ород др[...] театрын дир[...]

Шахтёрнууд авиацио[...] мэргэжэл шудална

Галуута-Нуурай шахтын [...] зуугаад залуу шахт[...] ДОСАВ-эй гэшүүд болонхо[...] дэ 13 авиакружогууд эмхидх[...] хэй. Тэдээндэ залуушуул һур[...] жа, авиационно мэргэжэл шу[...] на. Авиамотористнуудай круж[...] дые 31 хүн һаяхан дүүргэ[...]

ДОСАВ-эй эхин организ[...] нуудта элдэб темээр лекци, [...] хэл ба хөөрэлдөөнүүд үнгэр[...] нэ. Һүүлэй үедэ 8 лекци, 2 [...] хэл, 35 хөөрэллөөн үнгэргэ[...] 514 хүн хабаадуулагдаһан [...]

Мүн ДОСАВ-эй Шахтинск[...] митедэй дэргэдэ һайнаар ту[...] дэһэн авиационно класс, [...] ционно 10 булан, 5 выставк[...] библиотекэ бии юм. Тиигэж[...] материально-техническэ ба[...] гуулагдаа.

И. Шаб[...]

Харюусалгата редактор Б. А. ОЧИ[...]

МҮНӨӨДЭР КИНО ТЕАТРНУУДТА

«ПРОГРЕСС» кинотеатрта — [...] хайн зарлигаар» (12, 14 час[...] «Петер» (16, 18, 20, 22, 23 [...] минутаһаа).

«ЭРДЭМ» кинотеатрта — [...] Грантын хүүгэд» (11, 13 час[...] «Рембрантын ажабайдал» (15, [...] 21 часуудһаа), «Хабар мүльһэ[...] (23 часһаа).

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина 28 Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора—7-85, отв секретаря—3-23. Отделов: партийной жизни, культуры и быта—6-52, сельскохозяйственного и промышленности—6-84. мест. информации и писем — 6-84 Для междугородных переговоров — 18.

Н—03672. Типография Управления полиграфической промышленности, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР.